

OBSAH

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI.....	3
I.1 OZNAČENIE.....	3
I.2 SÍDLO	3
I.3 KONTAKTNÁ OSOBA OBSTARÁVATEĽA A Miesto NA KONZULTÁCIE.....	3
II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O STRATEGICKOM DOKUMENTE	3
II.1 NÁZOV	3
II.2 RIEŠENÉ ÚZEMIE.....	3
II.3 DOTKNUTÉ OBCE.....	3
II.3.1 Mestá a obce okresu Levoča	3
II.3.2 Mestá a obce zapojené do projektu	4
II.4 DOTKNUTÉ ORGÁNY	5
II.5 SCHVAľUJÚCE ORGÁNY.....	5
II.6 OBSAH A HLAVNÉ CIELE DOKUMENTU A JEHO VZŤAH K INÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTOM.....	6
II.6.1 Obsah strategického dokumentu	6
II.6.1.1 Analytická časť.....	6
II.6.1.2 Vlastná stratégia	7
II.6.2 Hlavné ciele strategického dokumentu	14
II.6.3 Vzťah dokumentu k iným strategickým dokumentom.....	14
III. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	17
III.1 INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA A JEHO PRAVDEPODOBNÝ VÝVOJ, AK SA STRATEGICKÝ DOKUMENT NEBUDE REALIZOVAŤ.	17
III.1.1 Geomorfologické podmienky a horninové prostredie.....	17
III.1.2 Klimatické pomery a ovzdušie.....	18
III.1.3 Vodné pomery	18
III.1.4 Pôdne pomery	19
III.1.5 Fauna a flóra	19
III.1.6 Krajina	20
III.1.7 Chránené územia a ich ochranné pásma	21
III.1.7.1 Chránené územia ochrany prírody.....	21
III.1.7.2 Chránené územia ochrany vôd.....	23
III.1.7.3 Územný systém ekologickej stability	23
III.1.8 Obyvateľstvo.....	25
III.1.8.1 Demografické údaje.....	25
III.1.8.2 Sídla.....	29
III.1.8.3 Dopravná infraštruktúra.....	31
III.1.8.4 Technická infraštruktúra.....	32
III.1.9 Archeologické a paleontologické náleziska	32
III.1.10 Iné zdroje znečistenia a rizík.....	32
III.1.11 Vývoj stavu životného prostredia, ak sa strategický dokument nebude realizovať	33
III.2 INFORMÁCIA VO VZŤAHU K ENVIRONMENTÁLNE OBZVLÁŠŤ DÔLEŽITÝM OBLASTIAM.....	34
III.2.1 Chránené vtáčie územia	34

III.2.2	Územia európskeho významu	35
III.2.3	Iné	39
III.2.4	Vyhodnotenie stanovísk k oznámeniu a rozsahu hodnotenia.....	40
III.2.5	Vyhodnotenie plnenia bodov rozsahu hodnotenia	42
III.3	CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA V OBLASTIACH, KTORÉ BUDÚ PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNE OVPLYVNENÉ.	43
III.3.1	Cestovný ruch	43
III.3.2	Kultúrne dedičstvo	45
III.4	ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU.	47
III.5	ENVIRONMENTÁLNE ASPEKTY VRÁTANE ZDRAVOTNÝCH ASPEKTOV ZISTENÝCH NA MEDZINÁRODNEJ, NÁRODNEJ A INEJ ÚROVNI, KTORÉ SÚ RELEVANTNÉ Z HĽADISKA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU, AKO AJ TO, AKO SA ZOHĽADNILI POČAS PRÍPRAVY STRATEGICKÉHO DOKUMENTU.....	47
IV.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE ZDRAVIA	48
IV.1	TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ, VYBRANÉ KRITÉRIA A UKAZOVATELE HODNOTENIA VPLYVOV	48
IV.2	PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A VPLYVY NA ZDRAVIE.	52
V.	NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE	53
V.1	ÚZEMNOPLÁNOVACIE OPATRENIA.....	53
V.2	INÉ OPATRENIA.....	53
VI.	DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV, OPIS TOHO AKO BOLO VYKONANÉ VYHODNOTENIE A ŤAŽKOSTÍ S POSKYTOVANÍM POTREBNÝCH INFORMÁCIÍ	56
VI.1	DÔVODY VÝBERU ZVAŽOVANÝCH ALTERNATÍV ZOHĽADŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU.	56
VI.2	OPIS TOHO, AKO BOLO VYKONANÉ VYHODNOTENIE.	56
VI.3	ŤAŽKOSTÍ S POSKYTOVANÍM POTREBNÝCH INFORMÁCIÍ.....	57
VII.	NÁVRH MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH VPLYVOV VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE	57
VIII.	PRAVDEPODOBNE VÝZNAMNÉ CEZHRANIČNÉ ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY VRÁTANE VPLYVOV NA ZDRAVIE	57
IX.	NETECHNICKÉ ZHRNUTIE POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÍ	58
X.	INFORMÁCIA O EKONOMICKEJ NÁROČNOSTI	59
XI.	ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI	60
XII.	DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV OPRÁVNENÝM ZÁSTUPCOM NAVRHOVATEĽA	60

I. Základné údaje o obstarávateľovi

I.1 Označenie

Mesto Levoča

I.2 Sídlo

Námestie Majstra Pavla 4
054 01 Levoča

I.3 Kontaktná osoba obstarávateľa a miesto na konzultácie

Mgr. Anna Babicová

vedúca oddelenia cestovného ruchu a rozvoja mesta
Mestský úrad Levoča, Námestie Majstra Pavla 28, 054 01 Levoča
telefón: 053/4512436
elektronická pošta: anna.babicova@levoca.sk

Mgr. Ingrid Kamenická

koordinátor tvorby stratégie
Námestie Majstra Pavla 28, 054 01 Levoča
telefón: 0911 844 481
elektronická pošta: ingrid.kamenicka@levoca.sk

II. Základné údaje o strategickom dokumente

II.1 Názov

Stratégia cestovného ruchu v okrese Levoča

II.2 Riešené územie

Okres Levoča
Prešovský samosprávny kraj
(viď schému hraníc riešeného územia na strane č. 4)

II.3 Dotknuté obce

II.3.1 Mestá a obce okresu Levoča

Obec Baldovce	Obec Harakovce	Obec Pavľany
Obec Beharovce	Obec Jablonov	Obec Pol'anovce
Obec Bijacovce	Obec Kíčov	Obec Pongrácovce
Obec Brutovce	Obec Korytné	Mesto Spišské Podhradie
Obec Buglovce	Obec Kurimany	Obec Spišský Hrhov
Obec Dlhé Stráže	Mesto Levoča	Obec Spišský Štvrtok
Obec Dol'any	Obec Lúčka	Obec Studenec
Obec Domaňovce	Obec Nemešany	Obec Torysky
Obec Dravce	Obec Nižné Repaše	Obec Uloža

Obec Dúbrava
Obec Granč - Petrovce

Obec Olšavica
Obec Ordzovany

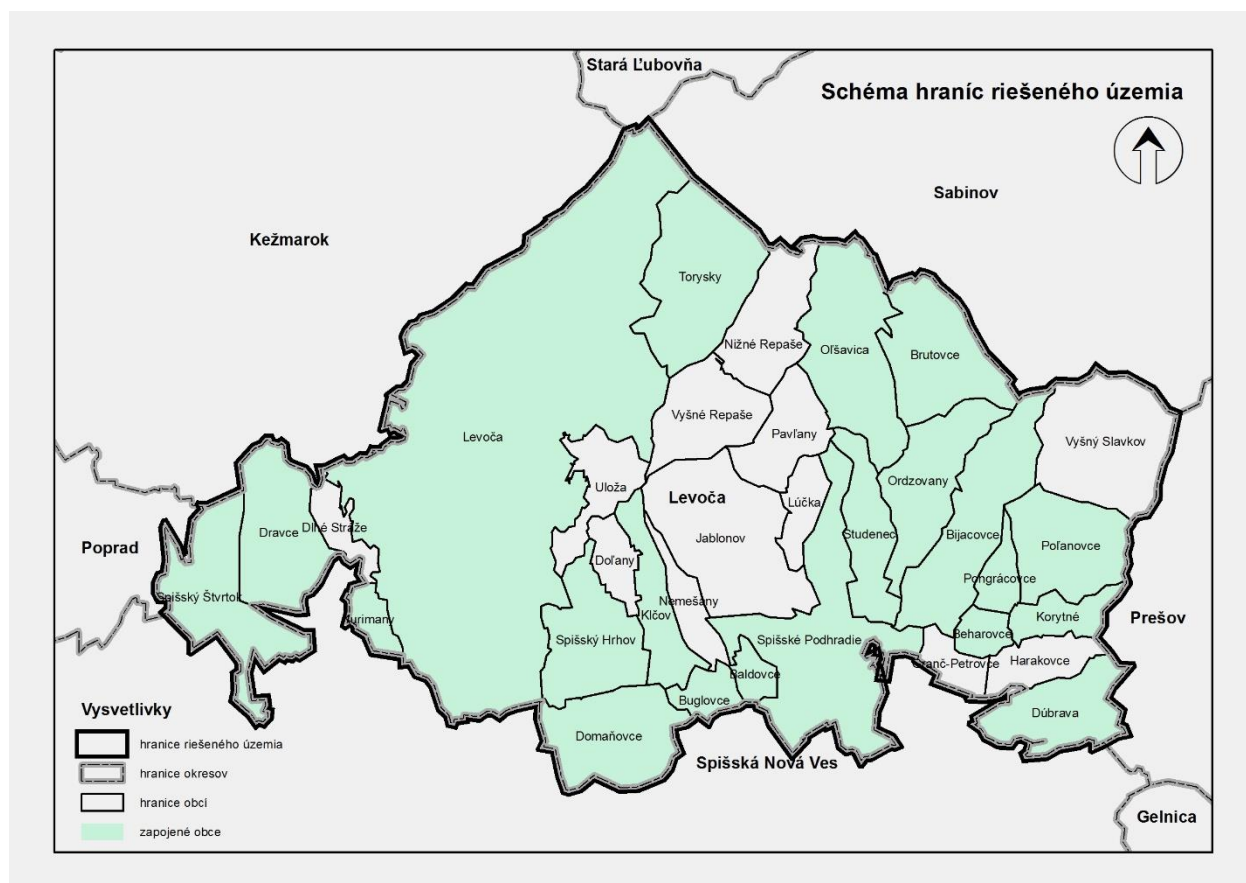
Obec Vyšné Repaše
Obec Vyšný Slavkov

II.3.2 Mestá a obce zapojené do projektu

Obec Baldovce
Obec Beharovce
Obec Bijacovce
Obec Brutovce
Obec Buglovce
Obec Dravce
Obec Domaňovce

Obec Dúbrava
Obec Kličov
Obec Korytné
Obec Kurimany
Mesto Levoča
Obec Olšavica
Obec Ordzovany

Obec Poľanovce
Obec Pongrácovce
Mesto Spišské Podhradie
Obec Spišský Hrhov
Obec Spišský Štvrtok
Obec Studenec
Obec Torysky

II.4 Dotknuté orgány

Organizácie verejnej správy

- ⇒ Prešovský samosprávny kraj v Prešove
 - odbor strategického rozvoja, oddelenie územného plánovania a životného prostredia,
 - odbor strategického rozvoja, oddelenie regionálneho rozvoja,
- ⇒ Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
 - ⇒ sekcia cestovného ruchu
 - ⇒ sekcia stratégie dopravy
- ⇒ Krajský pamiatkový úrad Prešov,
- ⇒ Krajský pamiatkový úrad Prešov, pracovisko Levoča
- ⇒ Regionálny úrad verejného zdravotníctva Poprad,
- ⇒ Okresný úrad Prešov
 - odbor výstavby a bytovej politiky, oddelenie územného plánovania,
 - odbor opravných prostriedkov, referát starostlivosti o životné prostredie,
 - odbor opravných prostriedkov, referát cestnej dopravy a pozemných komunikácií,
- ⇒ Okresný úrad Levoča
 - odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií,
 - odbor starostlivosti o životné prostredie,
 - odbor pozemkový a lesný,
- ⇒ Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru Levoča,

Organizácie ochrany prírody

- ⇒ Správa Pieninského národného parku,,
- ⇒ Správa národného parku Slovenský raj,

Organizácie destinačného manažmentu

- ⇒ Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska,
- ⇒ Oblastná organizácia cestovného ruchu Tatry - Spiš - Pieniny,
- ⇒ Miestna akčná skupina MAS LEV,
- ⇒ Regionálne združenie právnických osôb Spišský hrad – Podbranisko.

II.5 Schvaľujúce orgány

**Mestské a obecné zastupiteľstvá okresu Levoča
zapojené do projektu.**

II.6 Obsah a hlavné ciele dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom

Stratégia cestovného ruchu v okrese Levoča (ďalej iba stratégia) predstavuje strednodobý rozvojový dokument, ktorý je spracovaný na okresnej úrovni a prezentuje cestovný ruch ako jednu z prioritných oblastí okresu Levoča na obdobie rokov 2021 až 2027 a výhľadovo do roku 2030.

Dokument vymedzuje víziu cestovného ruchu, identifikuje problémové okruhy a navrhuje riešenia základných a nosných otázok ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v okrese Levoča.

Ako koncepčný, analytický a metodický materiál, je spolufinancovaný z fondov Európskej únie a pripravovaný na schválenie mestskými a obecnými zastupiteľstvami ako výstup projektu „Efektívna verejná správa ako nástroj podpory inštitucionálnych kapacít regionálneho rozvoja v okrese Levoča“ (kód v ITMS2014+:314011ARL2), do ktorého sa Mesto Levoča zapojilo uznesením MsZ č. 16/6 zo dňa 10. marca 2020.

II.6.1 Obsah strategického dokumentu

Dokument sa skladá z vlastnej stratégie o rozsahu 143 strán textu a dvoch textových príloh. Prílohou č. 1 je analytická časť na 196 stranách a prílohou č. 2 sú výsledky dotazníkového prieskumu na 20 stranách, ktorý je súčasťou analytickej časti dokumentu.

II.6.1.1 Analytická časť

Analytická časť popisuje stav cestovného ruchu v okrese s vymedzením územia, dopravnej dostupnosti, dopravnej infraštruktúry, primárnej a sekundárnej ponuky, kultúrno-historickej ponuky s analýzou štatistických ukazovateľov a dát za posledné 4 roky (2017 – 2020), prehľadom realizovaných projektov za roky 2019 – 2021 v zapojených mestách a obciach, vrátane zhrnutia primárnej a sekundárnej ponuky cestovného ruchu. Záver analytickej časti tvorí *swot* analýza cestovného ruchu a zadefinovanie hlavných problémov rozvoja cestovného ruchu v okrese Levoča.

Swot analýza je členená na primárnu ponuku, sekundárnu ponuku, produkty a služby, dopravnú dostupnosť, aktérov a inštitúcie, marketing a spoluprácu.

Na základe vykonaných analýz silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození bola urobená špecifická situačná analýza disparít cestovného ruchu a faktorov ďalšieho rozvoja tejto oblasti v okrese Levoča, ktorá považuje za hlavný problém nedostatočnú konkurencieschopnosť regiónu na trhu cestovného ruchu a chýbajúci jednotný imidž na európskom trhu cestovného ruchu. Identifikované problémy sú podrobne rozpisované v členení na produkty, inštitucionálny rámec, marketing a infraštruktúra.

Súčasťou analytickej časti je dotazníkový prieskum aktuálneho stavu a možností rozvoja cestovného ruchu v mestách a obciach okresu Levoča. Vyplnený dotazník z 33 oslovených obcí a miest doručilo 18 obcí a 2 mestá.

V dotazníku sa zisťoval výskyt chránených území; existencia ubytovacích zariadení, ich kapacita, výška dane z ubytovania a ročný počet prenocovaní; existencia stravovacích zariadení, vybraných aktivít, významnejších športových či kultúrnych podujatí; prítomnosť prvkov turistickej infraštruktúry (napr. trasy, chodníky, exteriérové mapy) a prevádzkované zariadenia cestovného ruchu.

V ďalších otázkach dotazníka sa skúmalo či obce a mestá cestovný ruch považujú za svoju rozvojovú prioritu, považujú existujúcu turistickú infraštruktúru a ponuku turistických služieb za dostatočnú,

organizujú vybrané aktivity pre podporu cestovného ruchu a aké sú problémy či bariéry pri rozvoji cestovného ruchu.

II.6.1.2 Vlastná stratégia

Vlastná stratégia je po formálnej stránke členená na úvod a metodiku spracovania, východiská, stratégiu, mechanizmus realizácie a zoznamy zdrojov, obrázkov a tabuliek.

Úvod dokumentu; konštatuje sa, že podnetom pre spracovanie stratégie je odporúčanie výboru pre svetové dedičstvo UNESCO prijať politiku cestovného ruchu naviazanú na Levoču, Spišský hrad a pamiatky jeho okolia, ktoré sú zapísané do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, a prebiehajúca transformácia cestovného ruchu, vyvolaná niekoľkoročnými celosvetovými obmedzeniami v cestovaní.

Za hlavnú výzvu dokument považuje riešenie rozporu medzi výnimočne bohatou históriou, medzinárodne významnými kultúrnymi pamiatkami, rôznorodými ľudovými zvykmi či prírodnými danosťami na území okresu a jeho zaradením medzi menej rozvinuté okresy, kde chýbajú príležitosti na zamestnanie, čo spôsobuje dlhodobú vysokú mieru nezamestnanosti, zvýšenú chudobu v okrese a odliv mladých ľudí za prácou.

Východiská; sú tvorené prehľadom legislatívneho, programového a inštitucionálneho prostredia pre podporu rozvoja cestovného ruchu.

V texte sú popísané kompetencie vybraných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky, legislatíva Európskej únie, legislatíva Slovenskej republiky a strategické a programové dokumenty na národnej, regionálnej a okresnej úrovni. Zároveň sa vyhodnocuje súladnosť posudzovanej stratégie s niektorými programovými dokumentmi na regionálnej, okresnej a miestnej úrovni, vrátane programov rozvoja obcí zapojených do projektu.

Programové dokumenty na miestnej úrovni sú pre vypracovanie tejto stratégie považované za kľúčové. Týkajú sa obcí a miest zapojených do stratégie a v týchto rozvojových dokumentoch majú definované ciele v rozvoji cestovného ruchu. Sú to mestá a obce okresu Levoča s potenciálom, infraštruktúrou a ponukou cestovného ruchu (tab. č. II.1).

Medzi zapojené obce, ktoré nemajú potrebnú infraštruktúru a nedisponujú dostatočnou ponukou v cestovnom ruchu, patria Pongrácovce, Poľanovce, Ordzovany, Kurimany, Korytné, Buglovce, Brutovce, Beharovce a Baldovce. Samosprávne orgány obcí majú snahu ponuku v oblasti cestovného ruchu zvyšovať a preto sa stratégia venuje aj týmto obciam.

Inštitúcie a aktéri podpory rozvoja cestovného ruchu sú uvedení v členení na národnú, krajskú a lokálnu úroveň. Podrobnejšie je popísaná Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska, Oblastná organizácia cestovného ruchu Tatry - Spiš - Pieniny, Miestna akčná skupina MAS LEV a Regionálne združenie právnických osôb Spišský hrad – Podbranisko.

Mestá a obce okresu Levoča s dobrým potenciálom pre cestovný ruch

Tabuľka č. II.1

Mesto/obec	Potenciál cestovného ruchu
Torysky	Turistika, cykloturistika, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora značenia turistických /cykloturistických trás, organizovanie kultúrnych podujatí.
Spišský Štvrtok	Kostol a Kaplnka Zápoľských, Archeologické nálezisko Myšia hôrka, Folklorne slávnosti, Štvrtoký juniáles, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora aktivít, projektov, podujatí podnikateľov v CR,
Spišské Podhradie	Turistika, cykloturistika: Sívá Brada, Dreveník, Jazierko na Pažiti, Kultúrne pamiatky: Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišský Jeruzalem, Biskupská záhrada, Mestské výstavné siene, turistický vláčik, Turistické informačné centrum, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora aktivít, projektov, podujatí podnikateľov v CR, členstvo v oblastnej organizácii CR, podpora značenia turistických /cykloturistických trás, podpora verejnej dopravy (turistické autobusové, vlakové spojenia).
Spišský Hrhov	Rozhľadňa, lesná sauna, Kaštieľ, Muzikmuzeum, Harhovenske čuda a zabaviska, turistika a cykloturistika, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR,
Olšavica	Turistika, ihrisko, tenisový kurt, posilňovňa, farma, podpora značenia turistických / cykloturistických trás.
Levoča	Vodná nádrž, bio kúpalisko, lyžiarsky vlek, bežecké lyžovanie, turistika, <i>nordic walking</i> , cykloturistika, požičovne športového náčinia, rybníky, vyhliadková veža, tenisové kurty, ihriská, <i>bowling</i> , posilňovne, farma, kultúrne a historické pamiatky, kultúrne podujatia, informačná kancelária, členstvo v oblastnej organizácii CR, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora aktivít, projektov, podujatí podnikateľov v CR, podpora značenia turistických / cykloturistických trás, podpora verejnej dopravy (turistické autobusové, vlakové spojenia).
Kličov	Vodná plocha, Izba tradícií, Múzeum medu, turistika, jazdectvo na koni, ihrisko, tenisový kurt, posilňovňa, vydávanie propagačných materiálov CR, kultúrne a športové podujatia.
Dúbrava	Vodná plocha, turistika, <i>paragliding</i> , ihrisko, tenisový kurt, kultúrne a športové podujatia, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora aktivít, projektov, podujatí podnikateľov v CR, podpora značenia turistických trás.
Dravce	Gotický most, turistika, cykloturistika, ihrisko, tenisový kurt, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora aktivít, projektov, podujatí podnikateľov v CR, kultúrne a športové podujatia.
Domaňovce	Turistika, cykloturistika, park, ihrisko, farma, vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora značenia turistických /cykloturistických trás, kultúrne a športové podujatia.
Bijacovce	Kaštieľ, park, Deň sv. Huberta, Hasičský deň, turistika, cykloturistika, ihrisko, tenisový kurt, , vydávanie tlačенých propagačných materiálov CR, podpora značenia turistických /cykloturistických trás.
Studenec	Kostol sv. Jozefa, Kaplnka sv. Juraja, Drevená zvonica, Kaplnka sv. Anny, Bačov kríž, Dom ľudových tradícií, Podujatia: Dni obce Studenec, Fašiangová zabíjačka, Stolnotenísové turnaje.

Inštitucionálne zázemie kultúrnych aktivít v okrese Levoča tvoria Mestské kultúrne stredisko mesta Levoča, Podtatranské osvetové stredisko v Poprade, SNM - Spišské múzeum v Levoči a Mestské kultúrne stredisko Spišské Podhradie.

Stratégia; je tvorená návrhom vízie cestovného ruchu na roky 2021 až 2027 a výhľadovo do roku 2030, prehľadom realizovaných projektov v zapojených mestách a obciach za obdobie roku 2022 a s predpokladanými zámermi miesta a obcí na rok 2023. Ďalej sa zaoberá návrhom prioritných strategických oblastí, cieľov, opatrení a návrhom aktivít vrátane indikátorov výsledkov.

Víziu cestovného ruchu v okrese Levoča dokument definuje nasledovne: „Okres Levoča bude do roku 2030 predstavovať ucelenú, vzájomne prepojenú, atraktívnu a konkurencieschopnú *destináciu* s ponukou kvalitnej infraštruktúry a služieb cestovného ruchu a mesto Levoča, známe ako gotický odkaz zo Slovenska pre celú Európu, bude v pozícii lídra v rozvoji cestovného ruchu v danom území.“

Na základe analýzy skúmaného prostredia sú strategické ciele rozdelené do niekoľkých oblastí, ktoré poukazujú na hlavné problémy v skúmanej oblasti a navrhujú riešenia. Medzi strategické oblasti rozvoja cestovného ruchu v okrese Levoča sú zaradené: manažment – koordinovaný rozvoj CR na miestnej i regionálnej úrovni; marketing a komunikácia; partnerstvá; poznatky; prírodné a kultúrno-historické dedičstvo; infraštruktúra a služby. Pre každú oblasť dokument definuje cieľ s indikátormi jeho plnenia a navrhuje aktivity s opatreniami na ich realizáciu v rozsahu uvedenom v tabuľkách č. II.2 až č. II.7.

Strategická oblasť č. 1

Tabuľka č. II.2

Oblasť	1. Manažment – koordinovaný rozvoj cestovného ruchu na miestnej i regionálnej úrovni		
Cieľ	Aktívna činnosť mesta Levoča na trhu cestovného ruchu v spolupráci s okolitým regiónom		
Opatrenia	Aktivity		
1.1	Vytvorenie podmienok pre zriadenie riadiacej inštitúcie CR v meste Levoča pre okres Levoča	1.1.1	Založenie organizácie riadiacej cestovný ruchu v okrese Levoča (nastavenie modelu spolupráce medzi mestom Levoča a mestami a obcami zapojenými do stratégie v oblasti cestovného ruchu, vytvorenie manažmentu – predstavenstvo a výkonný riaditeľ, členskej základne a zabezpečenie finančných zdrojov na chod organizácie).
1.2	Personálne doplnenie odborných kapacít v oblasti CR v regióne, zastrešenie činnosti regiónu na trhu prostredníctvom oficiálneho zástupcu – regionálneho manažéra pre cestovný ruch	1.2.1	Získanie finančných zdrojov na financovanie mzdy regionálneho manažéra, spracovanie projektovej žiadosti o získanie nenávratného finančného príspevku za účelom zamestnania regionálneho manažéra a financovanie jeho aktivít.
		1.2.2	Personálne posilnenie odborných kapacít v oblasti CR v mestách a obciach okresu.

Strategická oblasť č. 2

Tabuľka č. II.3

Oblasť	2. Marketing a komunikácia		
Cieľ	Strategická a koordinovaná realizácia spoločných marketingových aktivít regiónu		
Opatrenia	Aktivity		
2.1	Realizácia prieskumu trhu	2.1.1	Pravidelné zisťovanie a vyhodnocovanie potrieb a želaní, spokojnosti, motívu návštevy domácich a zahraničných návštevníkov, trendov na trhu regionálneho cestovného ruchu.
		2.1.2	Organizovanie školení a kurzov pre regionálnych aktérov cestovného ruchu so zameraním na sprostredkovávanie zistených výsledkov prieskumu trhu a zároveň prispôbených požiadavkám poskytovateľov služieb cestovného ruchu v súvislosti s marketingovými aktivitami.
2.2	Pravidelná pasportizácia infraštruktúry cestovného ruchu v regióne	2.2.1	Pravidelné zisťovanie počtu, štruktúry, kategórie, kapacity a vybavenosti ubytovacích a stravovacích zariadení (<i>supraštruktúra</i> cestovného ruchu) v regióne.
		2.2.2	Pravidelné zisťovanie počtu, štruktúry, štandardu a kapacity kultúrno – spoločenských zariadení, muzeálnych expozícií v regióne, pravidelná sumarizácia organizovaných kultúrno – spoločenských podujatí, výstav a pod. v regióne.
		2.2.3	Pravidelné zisťovanie počtu, štruktúry, štandardu a kapacity športovorekreačných zariadení (infraštruktúra cestovného ruchu) v regióne, pravidelná sumarizácia organizovaných športovorekreačných podujatí v regióne.
2.3	Tvorba spoločných balíkov služieb (produktu) regiónu pre návštevníkov	2.3.1	Spracovanie koncepcie tvorby spoločných, komplexných regionálnych produktov cestovného ruchu s maximálnym využitím regionálneho potenciálu (pre rozvoj turizmu), reálna tvorba produktov a komplexných balíkov služieb.
		2.3.2	Vytvorenie kvalitných špecifických turistických produktov – balíkov, programov s efektívnou prezentáciou kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO, založených na miestnych špecifikách a unikátnostiach.
		2.3.3	Spracovávanie ponúk pre organizovanú klientelu – skupiny.
		2.3.4	Vytvorenie kvalitného turistického produktu so zameraním na letný a zimný cestovný ruch, vidiecky cestovný ruch (vidiecky spôsob života, bývanie vo vidieckych sídlach, farmách), kongresový a pútnický/náboženský cestovný ruch, produkty spojené s využitím tvorivého ľudského potenciálu regiónu (spájanie poznávacích ciest s výučbou tradičných remesiel, s účasťou na významných kultúrnych podujatiach a pod.)
		2.3.5	Presadenie produktov destinácie do ponuky organizátorov zájazdov a <i>incentívy</i> (domáce a zahraničné cestovné kancelárie, cestovné agentúry, <i>touroperatori</i> pre príjazdový cestovný ruch, firmy, kluby...).
		2.3.6	Realizácia poznávacích ciest pre cestovné kancelárie a partnerov v CR.
		2.3.7	Zriadenie agentúry za účelom predaja produktov CR v okrese.
		2.3.8	Vytvorenie mestskej karty zliav a regionálnej karty zliav.
2.4	Budovanie jednotnej značky regiónu	2.4.1	Výroba originálnych a „značkových“ propagačných materiálov.
		2.4.2	Stimulácia obnovy, využitia marketingu a propagácie kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

		2.4.3	Založenie tradície každoročného otvorenia turistickej sezóny (leto, zima).
		2.4.4	Spoločná prezentácia mesta Levoča a obcí okresu Levoča na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni (výstavy, <i>influenceri</i> , <i>touroperatori</i> a pod.).
		2.4.5	Možnosť organizovania veľtrhov a výstav cestovného ruchu.
2.5	Vydávanie kvalitných spoločných propagačných materiálov	2.5.1	Spracovanie podrobného, spoločného, komplexného propagačného materiálu o cestovnom ruchu regiónu (charakteristika regiónu, prehľad a popis turistických atrakcií, mapy, kontakty na poskytovateľov služieb...).
		2.5.2	Spracovanie spoločného, komplexného katalógu poskytovateľov ubytovacích, stravovacích a doplnkových služieb v regióne (vyriešiť daň z ubytovania, plus spracovanie recenzií a dať na internet).
		2.5.3	Spracovanie propagačných materiálov a katalógov v <i>Braillovom</i> písme.
2.6	Vytvorenie komplexného informačného portálu (systému)	2.6.1	Vytvorenie komplexného turistického informačného portálu regiónu.
		2.6.2	Spracovanie mapy všetkých atrakcií regiónu, služieb a podujatí.
		2.6.3	Aktualizácia webovej stránky mesta Levoča s prepojením na ponuku CR miest a obcí okresu Levoča.
		2.6.4	Vytvorenie kalendára akcií s pravidelne aktualizovaným prehľadom nadchádzajúcich kultúrnych, spoločenských a športových akcií v meste Levoča a obciach okresu Levoča.
		2.6.5	Vytvorenie aplikácie na meranie návštevnosti a spokojnosti návštevníkov regiónu.
		2.6.6	Prepojenie aplikácií na webové stránky obcí.
2.7	Vytvorenie jednotnej komplexnej marketingovej a komunikačnej stratégie	2.7.1	Spracovanie marketingovej a komunikačnej stratégie mesta Levoča a okresu Levoča.

Strategická oblasť č. 3

Tabuľka č. II.4

Oblasť	3. Partnerstvá		
Cieľ	Rozvoj partnerstva cestovného ruchu v regióne a nadregionálna spolupráca v rámci Slovenskej republiky a v zahraničí		
Opatrenia	Aktivity		
3.1	Vytvorenie silného partnerstva v regióne	3.1.1	Úzka spolupráca s odbornými inštitúciami na miestnej, regionálnej a národnej úrovni.
		3.1.2	Príprava, realizácia a hľadanie spoločných finančných prostriedkov na spoločné aktivity orientované na návštevníka.
		3.1.3	Kooperácia a podpora spoločných tematických línií s partnerskými destináciami v spolupráci s PSK, OOCR Tatry Spiš Pieniny a KOCR Severovýchod Slovenska pri presadzovaní sa na trhu.
3.2	Pokračovanie v úspešnej cezhraničnej spolupráci	3.2.1	Spoločné projekty cezhraničnej spolupráce.
3.3	Zvýšenie informovanosti aktérov cestovného ruchu o smerovaní rozvoja cestovného ruchu v regióne do budúcnosti	3.3.1	Predstavenie schváleného strategického dokumentu pre oblasť cestovného ruchu pre región všetkým regionálnym aktérom cestovného ruchu
		3.3.2	Organizovanie pravidelných stretnutí s poskytovateľmi služieb cestovného ruchu za účelom spoločného informovania o aktuálnej situácii v rozvoji cestovného ruchu v regióne, operatívnych plánoch a najbližších zásadných opatreniach v odvetví, rovnako za účelom vyzývania zainteresovaných k spolupráci.

Strategická oblasť č. 4

Tabuľka č. II.5

Oblasť	4. Poznatky		
Cieľ	Prísun poznatkov a ich implementácia v regióne		
Opatrenia	Aktivity		
4.1	Prísun poznatkov a ich implementácia v regióne	4.1.1	Vytvorenie a zavedenie systému získavania poznatkov v cestovnom ruchu v regióne.
4.2	Vzdelávanie pracovníkov v cestovnom ruchu	4.2.1	Podpora a organizácia vzdelávania pracovníkov v cestovnom ruchu.
4.3	Inovácie v podpore bezbariérového turizmu	4.3.1	Vytváranie technických podmienok k turizmu bez bariér s využitím inovatívnych informačných systémov.

Strategická oblasť č. 5

Tabuľka č. II.6

Oblasť	5. Prírodné a kultúrno-historické dedičstvo		
Cieľ	Ochrana a obnova pamiatok a hodnôt UNESCO, zachovanie autenticity a integrity lokality „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“		
Opatrenia	Aktivity		
5.1	Rekonštrukcia a obnova kultúrno-historických pamiatok	5.1.1	Spracovanie pasportizácie kultúrno – historických pamiatok.
		5.1.2	Identifikácia nevyužitých objektov, zistenie stavu, realizácia plánu obnovy objektov a účelu využitia pre potreby cestovného ruchu.
		5.1.3	Odstránenie havarijných stavov pamiatkových objektov zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu na základe výsledkov monitoringu uložením povinnosti v zmysle stavebného zákona stavebným úradom, ale aj objektov, ktoré nie sú zapísané v ÚZPF, ale nachádzajú sa na území lokality zapísanej v SD UNESCO.
		5.1.4	Rekonštrukcia pamiatkových objektov.
		5.1.5	Rekonštrukcia Námestia Majstra Pavla.
		5.1.6	Historické hradobné opevnenie - pravidelná údržba, oživenie s využitím pre potreby cestovného ruchu.
		5.1.7	Rekonštrukcia a obnova pamiatkových objektov s ich polyfunkčným oživením (ateliéry, výstavné priestory, remeselné dielne v spojení s predajňami, službami a obnovením prejazdov vo forme pasáží, sprístupnením pre domácich obyvateľov ale i návštevníkov mesta, vytvorenie priestorov pre „kreatívny“ priemysel).
		5.1.8	Zabezpečenie systematickej a odbornej starostlivosti o zeleň v historických jadrách územia.
		5.1.9	Obnova a starostlivosť o historické cintoríny.
		5.1.10	Adaptabilita územia na klimatickú zmenu v historických centrách územia.
5.2	Revitalizácia a ochrana prírodných zdrojov	5.2.1	Budovanie siete cykloturistických trás v súlade s definovanou sieťou CTT a v súlade so Stratégiou rozvoja cyklo dopravy a cykloturistiky v Prešovskom kraji a v súlade s diaľkovou sieťou cyklistických trás Eurovelo 11.
		5.2.2	Zatraktívnenie pešej turistiky budovaním náučných chodníkov, interaktívnych turistických chodníkov a ciest (DUBINY).
		5.2.3	Vytvorenie cyklistických a turistických trás pre pútnikov s napojením na Svätomariánsku trasu – Svetlo z východu.
		5.2.4	Vytvorenie jednotného manuálu značenia turistických a poznávacích trás.
		5.2.5	Realizácia bezbariérových trás pre telesne postihnutých na vozíku, zrakovo postihnutých, vybudovanie náučných chodníkov bez bariér.
		5.2.6	Využívanie vodných plôch a rybníkov na rekreáciu a relax.
		5.2.7	Využitie potenciálu poľovníctva na území v prospech CR (poľovnícke plesy, slávnosti, poľovačky, Levočské poľovnícke dni – realizácia nového podujatia a pod.).
		5.2.8	Rozšíriť potenciál rekreačnej turistiky kempovania, vidieckeho turizmu a agroturistiky.
		5.2.9	Podpora trvalo udržateľného cestovného ruchu – ekoturizmus a agroturizmus.
		5.2.10	Zabezpečenie systematickej a odbornej starostlivosti o zeleň.
		5.2.11	Adaptabilita územia na klimatickú zmenu – využitie geotermálnej a solárnej energie za účelom rozvoja cestovného ruchu.
5.3	Efektívny manažment pri starostlivosti o kultúrno-historické dedičstvo	5.3.1	Zabezpečenie efektívnej ochrany lokality zapísanej do zoznamu svetového dedičstva UNESCO v zmysle dokumentu <i>Manažment plán 2012 – 2022 Levoča ako súčasť lokality Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia a Aktualizácia Manažment plánu 2015 – 2025</i> .
5.4	Efektívny manažment pri starostlivosti o prírodné dedičstvo	5.4.1	Spracovanie pasportizácie zelene územia, zachovanie biodiverzity.

Strategická oblasť č. 6

Tabuľka č. II.7

Oblasť	6. Infraštruktúra a služby		
Cieľ	Zvýšenie kvality/úrovne existujúcej infraštruktúry a služieb cestovného ruchu, dobudovanie a rozšírenie ponuky infraštruktúry a služieb cestovného ruchu		
Opatrenia	Aktivity		
6.1	Stanovenie minimálnych štandardov a kritérií pre požadovanú úroveň CR v okrese Levoča	6.1.1	V spolupráci s PSK a obcami okresu Levoča stanoviť minimálne štandardy a kritéria pre požadovanú úroveň infraštruktúry cestovného ruchu v okrese Levoča.
6.2	Zvyšovanie kvality rozvoja mobility a dopravnej infraštruktúry	6.2.1	Rekonštrukcie cestných komunikácií podľa plánov vlastníkov a správcov (štátna a verejná správa).
		6.2.2	Dobudovanie turistických a cykloturistických chodníkov a chodníkov pre peších.
		6.2.3	Posilňovanie spojov verejnej dopravy do stredísk cestovného ruchu najmä cez víkendy, voľné dni a prázdniny v nadväznosti na integrovanú dopravu.
		6.2.4	Vytvorenie dostatočných parkovacích plôch v destinácii (vyriešiť parkovaciu politiku v meste Levoča).
		6.2.5	Zavádzanie nových alternatívnych foriem dopravy.
		6.2.6	Zachovanie a posilnenie mimoriadnych vlakov v letnej sezóne na trase Spišská Nová Ves – Spišské Podhradie a Spišská Nová Ves – Levoča.
		6.2.7	Vybaviť verejné dopravné prostriedky pomôckami pre cestovanie (multimodálne zariadenia, držiaky na bicykle a pod.).
		6.2.8	Zaviesť informovanosť cestujúcich o cieľových bodoch destinácie v dopravných grafikonoch.
6.3	Zvyšovanie bezpečnosti destinácie	6.3.1	Dobudovanie kamerového systému v meste Levoča a obciach okresu Levoča.
		6.3.2	Zavedenie intenzívnejšieho režimu hliadkovania mestskej polície a mestskou občianskou poriadkovou službou na turisticky frekventovaných trasách a miestach kvôli obťažovaniu turistov počas letnej sezóny a organizovaných kultúrno spoločenských a športových podujatiach a trhoch rómskymi občanmi.
6.4	Zvyšovanie kvality a dobudovanie infraštruktúry CR	6.4.1	Modernizácia existujúcich zariadení cestovného ruchu a oddychových centier pre voľnočasové aktivity.
		6.4.2	Budovanie chýbajúcej infraštruktúry v centrách/strediskách CR (parkoviská, prístupové chodníky, modernizácia autobusových zastávok, dobudovanie stanovišť taxíkov, zábavných centier, a pod.).
		6.4.3	Dobudovanie infraštruktúry pre turistov (prístrešky, lavičky, značky, tabule a pod.).
		6.4.4	Dobudovanie a rekonštrukcia jestvujúcich kultúrnych zariadení.
		6.4.5	Dobudovanie a rekonštrukcia jestvujúcich športových zariadení.
		6.4.6	Vytvorenie podmienok pre športovanie hendikepovaných – koly, stolný tenis (vytvoriť priestor pre organizovanie medzinárodného turnaja nevidiacich a slabozrakých kolkárov).
		6.4.7	Vybudovanie krytého plaveckého bazéna s wellness službami v meste Levoča.
		6.4.8	Rekonštrukcia námestia majstra Pavla v Levoči
6.5	Zvyšovanie kvality a dobudovanie služieb CR	6.5.1	Sprístupnenie top turistickej ponuky: kostolov v meste Levoča ako najvýznamnejšieho sakrálneho kultúrno-historického dedičstva.
		6.5.2	Vytvorenie jednotného dizajnu a označenia o otváracích hodinách kultúrnych pamiatok.
		6.5.3	Prispôbenie vybraných podujatí samospráv potrebám odvetvia turizmu – v každoročnom kalendári podujatí organizovaných mestom Levoča a inštitúciami pôsobiacimi v meste Levoča a v mestách a obciach okresu, definovať skupinu podujatí regionálneho a nadregionálneho významu s potenciálom rozvoja turizmu (podujatia s potenciálom zvýšenia ich návštevnosti a zvýšenia ekonomických príjmov pre mesto/obce a región).
		6.5.4	Definovanie celkového konceptu, dramaturgie a požiadaviek na kvalitu podujatí pred schvaľovaním rozpočtu miest a obcí, odstrániť skutočnosť, že sa niektoré podujatia v okrese konajú v rovnaký termín.
		6.5.5	Zachovávanie tradícií – remeselníci, folklór.
		6.5.6	Oživovanie statickej historickej ponuky destinácie – pouličné divadlá, historické osobnosti 2D figúry a pod. počas letnej turistickej sezóny.
		6.5.7	Podpora vytvárania nových kultúrnych, športových a spoločenských atrakcií v meste Levoča a obciach okresu Levoča.

		6.5.8	Pozdvihnutie lokálnych produktov a regionálnej gastronómie: cielený predaj regionálnych produktov (trhy pravidelne sa opakujúce) a kulinárskych gastronomických produktov (gastrofestivaly zamerané na dobú kuchyňu a pod.), kooperácia s gastronomickými zariadeniami – zaraďovanie regionálnych jedál do sezónnej ponuky, založenie tradície špeciálneho gastronomického regionálneho podujatia.
		6.5.9	Podpora tvorby zážitkových produktov a animačných programov pre vybrané trhové segmenty.
		6.5.10	Vytvorenie komplexného informačného portálu CR pre okres Levoča.
		6.5.11	Zavedenie miestnej a regionálnej turistickej karty zliav.
		6.5.12	Zvýšenie a skvalitnenie ponuky kongresových služieb.
		6.5.13	Budovanie, rozširovanie a modernizácia služieb CR (požičovne bicyklov, elektro bicyklov, nabíjaciach cyklo elektro staníc a pod.).
		6.5.14	Rozširovanie ponuky služieb cez víkendy a po 18. hodine.
		6.5.15	Zriaďovanie a ponuka doplnkových relaxačných služieb (vybudovanie krytej plavárne, wellness centra a pod.).
		6.5.16	Zabezpečiť rekonštrukciu amfiteátra v meste Levoča.
		6.5.17	Dobudovanie infraštruktúry a dovybavenie športového areálu Krúžok.
		6.5.18	Rozšíriť potenciál rekreačnej turistiky, kempovania, vidieckeho turizmu a agroturistiky.
		6.5.19	Dobudovanie infraštruktúry pre turistov (prístrešky, lavičky, značky, tabule a pod.).
		6.5.20	Zabezpečenie materiálneho dovybavenia produktu Žabia cesta.
6.6	Pravidelný monitoring úrovne, kvality a kvantity služieb	6.6.1	Zabezpečenie pravidelného monitoringu úrovne služieb po kvalitatívnej a kvantitatívnej stránke.

Mechanizmus realizácie (implementácia); uvádza realizačno-finančne návrhy, návrhy organizačno-inštitucionálneho zabezpečenia plnenia, spôsoby monitoringu a hodnotenia a v závere navrhuje tvorbu akčného plánu.

Celý proces tvorby dokumentu prebiehal od roku 2021, kedy bola vypracovaná a prerokovaná analytická časť dokumentu a pokračoval v roku 2022, kedy bola vypracovaná a prerokovaná návrhová (strategicko-programová) a implementačná (realizačno-finančná) časť dokumentu. Vypracovanie dokumentu sa v každej etape realizovalo za účasti širokej skupiny socio-ekonomických partnerov. Spôsob zapojenia jednotlivých aktérov sa realizoval viacerými spôsobmi, či už prostredníctvom osobných moderovaných rozhovorov, dotazníkového prieskumu, tematických pracovných skupín, ako aj individuálnej komunikácie. Do prípravy dokumentu boli zapojení predovšetkým zástupcovia všetkých miest a obcí zapojených do stratégie. Dokument by mal byť poskytnutý každej zainteresovanej obci na preštudovanie a prípadné pripomienkovanie. Každá zainteresovaná obec by mala dostať min. 1 výtlačok Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča. Nakoľko sa jedná o spoločnú stratégiu rozvoja cestovného ruchu, aktivity by sa mali realizovať spoločne, resp. samostatne s cieľom naplnenia spoločne nastavených cieľov, opatrení a jednotlivých aktivít.

Koordinátorom implementácie stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča by mal byť do ukončenia projektu koordinátor tvorby stratégie. Po ukončení projektu preberá funkciu koordinátora Mesto Levoča. Pre napĺňanie tejto úlohy by mala vzniknúť organizácia, prípadne sa posilní odd. CR a RM na MsÚ v Levoči vytvorením pracovnej pozície regionálneho manažéra CR pre mesto Levoča a okres Levoča.

Definovaný je taktiež riadiaci orgán, výkonný orgán, výkonná zložka a kontrolný orgán stratégie.

Monitoring a hodnotenie stratégie využíva indikátory zvolené pre každú strategickú oblasť a jej cieľ samostatne. Za proces monitorovania zodpovedá tzv. „monitorovací výbor“, ktorý reprezentujú mestské a obecné zastupiteľstvá.

Monitorovanie napĺňania stratégie sa vykonáva na základe vypracovania výročných správ o vykonávaní Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča 2021 – 2027 (výhľadovo do roku 2030 za jednotlivé

monitorovacie obdobia (spravidla za kalendárny rok). Predmetom výročných správ je najmä sledovanie vývoja jednotlivých indikátorov podľa prioritných oblastí.

Hodnotenie je neoddeliteľnou súčasťou programového cyklu a slúži ako nástroj riadenia stratégie a prostriedkov na zvýšenie kvality, účinnosti a efektívnosti programu a slúži aj na posúdenie vplyvu a dopadov na dosahovanie cieľov stratégie a nadradenej stratégie na národnej úrovni a na posilnenie politiky súdržnosti, európskej územnej spolupráce. V prípade potreby, zváženia a odsúhlasenia na mestských a obecných zastupiteľstvách je možné vykonanie hodnotenia externými expertmi.

Akčný plán Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča 2021 – 2027, výhľadovo do roku 2030, bude podrobne spracovaný po schválení dokumentu v mestských a obecných zastupiteľstvách. Vypracuje ho manažment stratégie (koordinátor, gestor a odborný garant) a po ukončení projektu novovytvorená organizácia riadiaca cestovný ruch v okrese Levoča. V prípade nezaloženia tejto organizácie preberie hlavnú funkciu koordinátora oddelenie cestovného ruchu a rozvoja mestského úradu v Levoči v súčinnosti s mestami a obcami zapojenými do stratégie.

II.6.2 Hlavné ciele strategického dokumentu

Vypracovanie strategického dokumentu má za cieľ byť nástrojom pre rýchlejší a efektívnejší rozvoj cestovného ruchu v okrese Levoča s jeho prínosom pre ekonomiku. Má slúžiť ako podpora pre investorov, ktorí majú záujem vstúpiť do odvetvia. Má tvoriť základ pre podnikateľské plány a projektové zámery pre miestnych a regionálnych aktérov a taktiež má tvoriť základ pre možnosť čerpania prostriedkov z podporných finančných nástrojov EÚ a Slovenska.

Ďalej má sústrediť pozornosť na inovácie existujúcich produktov cestovného ruchu, a lepšie využívať prírodný a kultúrohistorický potenciál regiónu, podporou cieľových miest so stabilizovaným dopytom kľúčových trhov a nepodporovať nové cieľové miesta s nestabilnými segmentmi trhu, ktoré neprinesú dostatočný synergický efekt.

Stratégia sa má orientovať na realizáciu nevyhnutných krokov, ktoré budú mať bezprostredný efekt na dosiahnutie jej výsledkov s cieľom odstránenia nedostatočnej a nejednotnej spolupráce, nedostatku inovatívnych produktov cestovného ruchu a neefektívneho marketingu. Elimináciou bariér v jednotlivých oblastiach stratégie sa položia dôležité základy implementácie stratégie.

Stratégia má za úlohu prehľadným spôsobom sformulovať strategické ciele a opatrenia, ktoré pomôžu Mestu Levoča a mestám a obciam zapojeným do stratégie nadviazaním na viaceré strategické dokumenty na národnej, nadregionálnej a regionálnej úrovni, k rozvoju trvalo udržateľného cestovného ruchu. Zároveň má poukázať na vzájomné prepojenia a spoluprácu zainteresovaných subjektov cestovného ruchu, ktoré stanovia ďalšie kroky pre riadený rozvoj územia.

II.6.3 Vzťah dokumentu k iným strategickým dokumentom

Stratégia cestovného ruchu v okrese Levoča, spolu s medzinárodnými dohovormi, územnými plánmi, územnoplánovacími podkladmi, plánmi hospodárskeho a sociálneho rozvoja a odvetvovými koncepciami, patrí medzi základné plánovacie nástroje rozvoja cestovného ruchu v okrese Levoča.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja, PSK, 2019; uvádza zásady funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva v kapitole 4 záväznej časti. Posudzované územie okresu radí do rekreačných krajinných celkov Stredný Spiš, Levočské vrchy (vojenský

obvod Javorina) a Bachureň-Branisko (Vyšný Slavkov, Pol'anovce, Korytné, Harakovce, Dúbrava) a územne vymedzuje tri rekreačné priestory (Dvorce, Levočská Dolina a Závada).

Územie bývalého Vojenského obvodu Javorina, ktoré tvorí severnú časť posudzovaného územia okresu, ukladá funkčne využiť pre rozvoj rekreačných aktivít v súlade s prírodno-ochrannými hodnotami, s osobitným zreteľom na ich zachovanie a so zreteľom na kumulatívne vplyvy v území, pri rešpektovaní navrhovaných ochranných pásiem veľkokapacitných vodných zdrojov – vodných nádrží Tichý Potok a Jakubany. Využitie územia vystáňovaných obcí na území bývalého Vojenského obvodu Javorina v CHVÚ Levočské vrchy na rekreačné bývanie je možné vo vymedzenej časti historicky osídleného územia bývalej obce Dvorce (bod 4.13).

Chránené územie národnej siete a územia sústavy NATURA 2000 prednostne využívať na prírodný turizmus, letnú poznávaciu turistiku a v nadväznosti na terénne danosti územia v prípustnej miere pre zimné športy a letné vodné športy, len ak sú tieto aktivity v súlade s dokumentami starostlivosti o tieto územia (bod 4.29).

V katastrálnych územiach obcí s jedinečným krajinným obrazom alebo jedinečnou kultúrnou krajinou, najmä kde je predpoklad zvýšenej turistickej návštevnosti, minimalizovať dopad dynamickej a statickej dopravy, nerozširovať cestnú sieť a zohľadňovať platnú legislatívu v oblasti ochrany kultúrnych pamiatok a kultúrnej krajiny (bod 4.32).

Podporovať kúpeľný a relaxačný turizmus v spojení s historickým pamiatkami a rozvíjať v nich netradičné druhy dopravy najmä ekologickú (bod 4.33.5).

V chránených územiach a lokalitách Svetového dedičstva (UNESCO), najmä kde je predpoklad zvýšenej turistickej návštevnosti, minimalizovať dopad dynamickej a statickej dopravy s potrebou zohľadnenia platnej legislatívy v oblasti ochrany chránených území prírody a ochrany národných kultúrnych pamiatok (bod 6.1.2).

Rešpektovať a zohľadňovať pri ďalšom využití a usporiadaní územia skladobné prvky územného systému ekologickej stability, predovšetkým biocentrá nadregionálneho významu a biokoridory nadregionálneho významu (bod 6.1.5).

Navrhuje tiež doplniť cestnú sieť okresu Levoča a prepojiť niektoré koncové obce v nasledovnom rozsahu:

- a) navrhovaný obchvat Levoče (preložka I/18 a prepojenie na Levočskú dolinu)
- b) navrhovaná preložka cesty II/547 Spišské Podhradie (obchvat mesta)
- c) navrhovaná preložka cesty II/533 v úseku Levoča – Harichovce (okres SNV)
- d) navrhované prepojenie ciest III/3225 Levočská dolina – III/3223 Torysky
- e) navrhované prepojenie ciest III/3218 Pol'anovce – III/3203 Vyšný Slavkov
- f) navrhované prepojenie ciest III/3219 Dúbrava – III/3259 Olšavka (okres SNV)
- g) navrhované prepojenie ciest III/3206 Spišský Hrhov – III/3208 Domaňovce
- h) výhľadové prepojenie ciest III/3225 Levočská dolina – III/3100 Ľubica (okres Kežmarok)
- i) výhľadové prepojenie cesty III/3225 Levočská dolina – križovatka Javor (Veľký Václavák)
- j) výhľadová križovatka ciest III. triedy Javor z Kežmarku, Starej Ľubovne, Sabinova a Levočskej doliny

V kategórii E je evidovaná vodná nádrž Levoča navrhovaná v Levočskej doline.

Medzi relevantné územnoplánovacie podklady samosprávneho kraja patrí Generel dopravnej infraštruktúry a urbanistické štúdie Javorina a Levoča-javorina.

Územná prognóza General dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja, PSK, september 2015; rieši základnú sieť cyklociest a cyklotrás Prešovského samosprávneho kraja. Na území okresu Levoča navrhuje jeden z troch nadregionálnych turistických koridorov kraja, 1 územie s cyklodopravou (H. Údolie Hornádu, 2 koridory nadregionálnych cyklociest (VI. Branisko, VII. Kozie chrbty) a 3 koridory regionálnych cyklociest (17 Spišské Podhradie - Lipany, 19 Údolie Popradu – údolie Hornádu, 20 Kežmarok – Levoča).

Urbanistická štúdia Javorina, PSK, 2012; Urbanistická štúdia Javorina člení Levočské vrch na štyri zóny, ktoré sú v podstate zhodné s okresnými hranicami. Navrhuje rekreačné obce, priestory strediskovej rekreácie, plochy individuálnej chatovej rekreácie, cyklotrasy, pútnické trasy, rozhliadne a vyhlídky. Popisuje kúpeľníctvo a geotermálnu vodu, cykloturistiku, pešiu turistiku a poľovnícky turizmus.

V okrese Levoča navrhuje Brutovce, Olšavicu, Nižné Repaše, Torysky, Vyšné Repaše, Závalu a Levočskú Dolinu rozvíjať ako rekreačné obce, respektíve sídla. Rozsiahlejšie priestory strediskovej rekreácie navrhuje vybudovať v 3 lokalitách (Dvorce, Volareň, Javor) a 2 plochy individuálnej rekreácie (Dvorce, Volareň).

Z cyklotrás Eurovelom č. 11 v trase Stará Ľubovňa - Kežmarok - Levoča - Lipany v úseku Hradisko - Levoča - Spišský Hrhov - Klčov - Nemešany - Spišské Podhradie - Brezovica a cyklotrasami 1. a 2. triedy. Cyklotrasu 1. triedy Levoča - Stará Ľubovňa v úseku Levoča - Levočská dolina - Javor a odtiaľ tromi smermi cyklotrasami 1. triedy do Ľubice (Kežmarok), Jakubian (Stará Ľubovňa) a Tichého potoka (Lipany). Cyklotrasu 2. triedy Levočská dolina - Zaľubica v úseku Levočská dolina - sedlo Dvorce.

Slovienskú pútnickú cestu na úseku, ktorý vedie zo Škapovej na Javor hrebeňom na Javorinu, Holý vrch, Gehuľu a Krížový vrch do Zaľubice. Grécku pútnickú cestu na úseku, ktorý vedie z Mariánskej hory na Zimnú hôrku, Závalu na Javor a hrebeňom na Zelený vrch. Obe pútnické cesty sa, podobne ako cyklotrasy 1. triedy a cesty III. triedy, vzájomne križujú na kóte Javor (Veľký Václavák).

Dopravnú obsluhu územia zóny navrhuje riešiť novou cestou II/533 Spišská Nová Ves - Levoča - Kežmarok v úseku Levoča - Levočská dolina - Zaľubica a na ňu napojenou cestou III. triedy Levočská dolina - Jakubany v úseku Levočská dolina - Levočská Dolina - Brinky na Javor a odtiaľ tromi smermi cestami III. triedy do Ľubice (Kežmarok), Jakubian (Stará Ľubovňa) a Tichého potoka (Lipany).

Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát; pre tvorbu základných plánovacích nástrojov rozvoja cestovného ruchu v okrese Levoča je žiadúce používať výstupy z rámcového dohovoru a jeho protokolu o trvalo udržateľnom cestovnom ruchu. Karpatský dohovor je jediným viacúrovňovým radiacim mechanizmom pokrývajúcim celú karpatskú oblasť a druhým sub-regionálnym režimom založeným na zmluve na ochranu horského regiónu na celom svete. Karpaty s celkovou rozlohou 204 700 km² sú zaradené v zozname výnimočných ekoregiónov sveta Global 200, pričom 16% územia je chránené. Zmluvnými stranami dohovoru sú vlády Českej republiky, Maďarska, Poľska, Rumunska, Srbska, Slovenskej republiky a Ukrajiny.

Trvalo udržateľný cestovný ruch v Karpatoch môže tvoriť príležitosť pre hospodársky rozvoj menej rozvinutých oblastí, ako aj pre diverzifikáciu miestnych ekonomík. Trvalo udržateľný cestovný ruch je založený ja kritériách udržateľnosti, čo znamená, že musí byť ekologicky znesiteľný v dlhodobom horizonte, ekonomicky realizovateľný, ako aj eticky a sociálne výhodný pre miestne komunity.

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

III.1 Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument nebude realizovať.

III.1.1 Geomorfologické podmienky a horninové prostredie

Geomorfologické podmienky; z hľadiska geomorfologického členenia (tab. č. III.1) patrí územie okresu Levoča do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty a provincie Západné Karpaty (Geomorfologické členenie SR 1 : 50 000).

Severná časť sa nachádza v subprovincii Vonkajšie Západné Karpaty, Podhôrno-magurskej oblasti, celku Levočské vrchy a na východe čiastočne aj celku Bachureň.

Južná časť okresu je v subprovincii Vnútorne Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Hornádska kotlina, na východe Branisko a na západe čiastočne aj celku Kozie chrbty. Z územia celku Hornádska kotlina okres zasahuje do podcelkov Podhradskej kotliny, Medvedích chrbtov a Hornádskeho podolia. Z územia celku Branisko sú v okrese Levoča časti podcelkov Slubica a Smrekovica.

Geomorfologické členenie okresu Levoča

Tabuľka č. III.1

sústava	Alpsko-himalájska					
podsústava	Karpaty					
provincia	Západné Karpaty					
subprovincia	Vonkajšie Západné Karpaty			Vnútorne Západné Karpaty		
oblasť	Podhôr'no-magurská oblasť			Fatransko-tatranská oblasť		
oblasť	Podhôr'no-magurská oblasť					
celok	Levočské vrchy				Bachureň	
podcelok	Levočská vysočina		Levočské planiny			
časť			Olšavická planina			
oblasť	Fatransko-tatranská oblasť					
celok	Hornádska kotlina			Kozie chrbty	Branisko	
podcelok	Podhradská kotlina	Medvedie chrbty	Hornádske podolie	Dúbrava	Sľubica	Smrekovica

Zdroj: Geomorfologické členenie SR 1 : 50 000, ZB GIS

Horninové prostredie; územie okresu Levoča ležiace v Levočských vrchoch, Bachurni a Hornádskej kotline patrí do geologickej jednotky Vrchná krieda a paleogén Vnútorých Karpát, ktorú tvoria pieskovce, ku ktorým sa v Hornádskej kotline pripájajú ílovce; flyš (Geologická mapa SR 1 : 1 000 000).

Územie v Kozích chrbtoch patrí do geologickej jednotky Mladšie paleozoikum a je tvorené pestrými pieskovecami, bridlicami a zlepcami asociovanými s andezit-bazaltovým vulkanizmom. Na Branisku sa z geologických jednotiek nachádzajú Staršie paleozoikum (páskované a okaté ruly a migmatity), Mladšie paleozoikum (pestré sedimenty asociované s rýolit-dacitovým a bimodálnym vulkanizmom), Mezozoikum Vnútorých Karpát (kremence, pieskovce, ílovité bridlice; utensteinské vápence, ramsauské, hlavné a wettersteinské dolomity, reiflingské vápence) a Vrchná krieda a paleogén Vnútorých Karpát (zlepence, pieskovce, vápence, brekcie).

Podľa regionálneho geologického členenia sa na území okresu nachádza vnútrokarpatský paleogén, veporské pásmo a jadrové pohoria v členení podľa tabuľky č. III.2.

Regionálne geologické členenie okresu Levoča

Tabuľka č. III.2

I. rád	vnútrokarpatský paleogén	veporské pásmo	jadrové pohoria
II. rád	spišsko-šarišský paleogén	Kozie chrbty Vikartovský chrbát	Sľubica Čierna hora Branisko
III. rád	Levočské vrchy	Šarišský paleogén	Hornádska kotlina

Zdroj: Regionálne geologické členenie SR 1 : 500 000, ZB GIS

Ložiská nerastných surovín; z ložísk nerastných surovín sú v Spišskom Podhradí evidované 2 chránené ložiskové územia a dobývacie priestory na vyhradené nerasty. Ložisko na travertín Dreveník je ťažené a v ložisku na tehliarske suroviny sa nepredpokladá využívanie zásob.

Na území okresu je evidovaných 5 ložísk nevyhradených nerastov. Ťažené je ložisko Medziskálie vo Vyšnom Slavkove (stavebný kameň, dolomit) a ložisko Poľanovce (stavebný kameň, granodiorit). Ložiská so zastavenou ťažbou alebo na ktorých sa nepredpokladá využívanie zásob sú 3. Ložisko Levoča – Baláž (štrkopiesky a piesky), Levoča – Baláž I. (štrkopiesky a piesky) a Spišský Hrhov (pieskovec).

Bloky zásob sú evidované v Spišskom Podhradí (stavebné tehliarske suroviny, travertín) a Žehre (travertín).

III.1.2 Klimatické pomery a ovzdušie

Územie okresu Levoča sa nachádza na rozhraní dvoch klimaticko-geografických typov klímy. V Hornádskej kotline a výbežku Kozích chrbtov je klíma kotlinová a mierne chladná.

Na prevažnej časti okresu ale prevláda horská klíma. Na južných svahoch Levočských vrchov (lína Dolňany, Lúčka, Ordzovany, Poľanovce) je mierne chladná. V strednej časti Levočských vrchov, Braniska a Bachurni (lína Bukovinka, Levočská dolina, Uloža, Torysky, Olšavica, Brutovce, západné svahy Braniska) chladná a na severnej, vrcholovej časti Levočských vrchov a Braniska (Javor, Škapová, Brinky, Smrekovica) studená. Charakteristiky jednotlivých typov a suptypov sú uvedené v tabuľke č. III.3.

Klimatické charakteristiky okresu Levoča

Tabuľka č. III.3

Klimaticko-geografický typ	kotlinová klíma	horská klíma		
Klimaticko-geografický subtyp	mierne chladná	mierne chladná	chladná	studená
Interval amplitúdy priemerných mesačných teplôt v °C	20 - 24	21 - 21,5	19,5 - 21	18 - 20
Interval priemerných januárových teplôt v °C	-6 až -3,5	-6 až -4	-6,5 až -5	-7 až -6
Interval priemerných júlových teplôt v °C	17 - 16	17 - 16	16 - 13,5	13,5 - 11,5
Interval ročného úhrnu zrážok v mm	600 - 850	800 - 900	800 - 1100	1000 - 1400

Zdroj: Klimatickogeografické typy SR, ZB GIS

Pre dosiahnutie udržateľného rozvoja bude nevyhnutné pri navrhovaní nových činností rešpektovať únosnosť a možnosti adaptácie územia aj s ohľadom na nepriaznivé dopady klimatických zmien, ktoré môžu výrazne negatívne ovplyvniť aj rozvoj cestovného ruchu.

III.1.3 Vodné pomery

Povrchové vody sú sieťou vodných tokov cez rieky Hornád, Torysa, Tisa a Dunaj odvádzané do Čierneho mora.

Na území okresu Levoča sa nachádzajú 3 hydrogeologické regióny (Mapa hydrogeologických regiónov SR 1 : 1 000 000). Paleogén Levočských vrchov; paleogén Hornádskej a časti Popradskej kotliny; a mezozoikum a paleozoikum Braniska. Všetky regióny sú s puklinovou priepustnosťou a hladinou spodnej vody v hĺbke do 8,0 m, na Rajtopíkoch 9,0 m.

Využiteľné množstvo podzemných vôd v okrese z hydrogeologického regiónu 119 je v rozsahu 1,0 až 1,99 l.s⁻¹.km², hydrogeologického regiónu 115 v rozsahu 0,5 až 0,99 l.s⁻¹.km² a hydrogeologického regiónu 121 v rozsahu 2,0 až 4,99 l.s⁻¹.km². Zásoby pitnej vody z podzemných a povrchových zdrojov sú nedostatočné a časť sídiel okresu je zásobovaná diaľkovým prívodom z podzemných zdrojov Liptovskej Tepličky.

Na území okresu je evidovaných 10 prameňov minerálnych vôd. Využívané sú prírodné zdroje minerálnych stolových vôd v Baldovciach.

Z pohľadu geotermálnej energie je územie okresu Levoča v centre perspektívnej oblasti Levočská panva, ktorá sa člení na severovýchodnú a západojužnú časť. (Mapa geotermálnych a minerálnych vôd 1 : 500 000). Severovýchodná časť, s tepelným výkonom viac ako 1 000 MW, je na území obcí Nižné a Vyšné Repaše, Torysky, Brutovce a Pavláňy. Územie ostatnej časti okresu patrí do západojužnej časti s tepelným výkonom 50 - 250 MW. V súčasnosti je na území okresu potenciál geotermálnych vôd nevyužitý. V okolitých okresoch je geotermálna voda západojužnej časti využívaná pri vrtoch HKJ-3 Arnutovce, Vr-1 a Vr-2 Vrbov, PP-1 Poprad a FGP-1 Stará Lesná. Zo severovýchodnej časti v Lipanoch.

III.1.4 Pôdne pomery

Severná časť okresu a Branisko patria do pôdnoekologickej oblasti Karpaty, podoblasti pohoria a vrchoviny flyšového pásma a regiónu Levočské vrchy. Južná časť a Bachureň do podoblasti stredne položené kotliny a regiónu Hornádska kotlina.

Dominantným pôdnym typom v Levočských vrchoch je H7 kambizeme podzolové a kambizeme modálne (prevažne lesné pôdy a trvalé trávne porasty). V severných častiach okresu sa nachádza tiež H10 kambizeme podzolové (prevažne lesné pôdy, menej trvalé trávne porasty) a na hrebeňoch P2 podzoly kambizemné (lesné pôdy a pôdy nad hornou hranicou lesa).

V Kozích chrbtoch, Hornádskej kotline, Branisku a Bachurni prevláda pôdny typ H2 kambizeme modálne nasýtené (orné pôdy, trvalé trávne porasty a lesné pôdy) doplnený pôdnymi typmi H1 kambizeme modálne nasýtené až kyslé (orné pôdy, trvalé trávne porasty a lesné pôdy), H6 kambizeme pseudoglejové nasýtené (prevažne orné pôdy, čiastočne trvalé trávne porasty a lesné pôdy), H10 kambizeme podzolové (prevažne lesné pôdy, menej trvalé trávne porasty), L1 čiernice kultizemné (orné pôdy (obilniny, špeciálne plodiny, krmoviny), L3 čiernice kultizemné karbonátové (orné pôdy (obilniny, kukurica, repka, krmoviny, špeciálne plodiny), P2 podzoly kambizemné (lesné pôdy a pôdy nad hornou hranicou lesa), P3 podzoly modálne (lesné pôdy a pôdy nad hornou hranicou lesa), R1 rendziny a kambizeme rendzinové (lesné pôdy, trvalé trávne porasty, menej orné pôdy) a R6 pararendziny, regozeme a kambizeme rendzinové (trvalé trávne porasty, lesné pôdy, čiastočne orné pôdy).

Na podstatnej časti územia okresu Levoča je nekontaminovaná pôda, geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov dosahuje limitné hodnoty A, na ostatnej časti územia je relatívne čistá pôda (Mapa kontaminácie pôd SR 1 : 500 000).

III.1.5 Fauna a flóra

Podľa fyto geografického členenia Slovenska (Atlas krajiny Slovenskej republiky) patrí do bukovej zóny severná časť okresu Levoča vymedzená Levočskými vrchmi, Bachurňou a Braniskom. Do ihličnatej zóny patria Kozie chrbty a Hornádska kotlina.

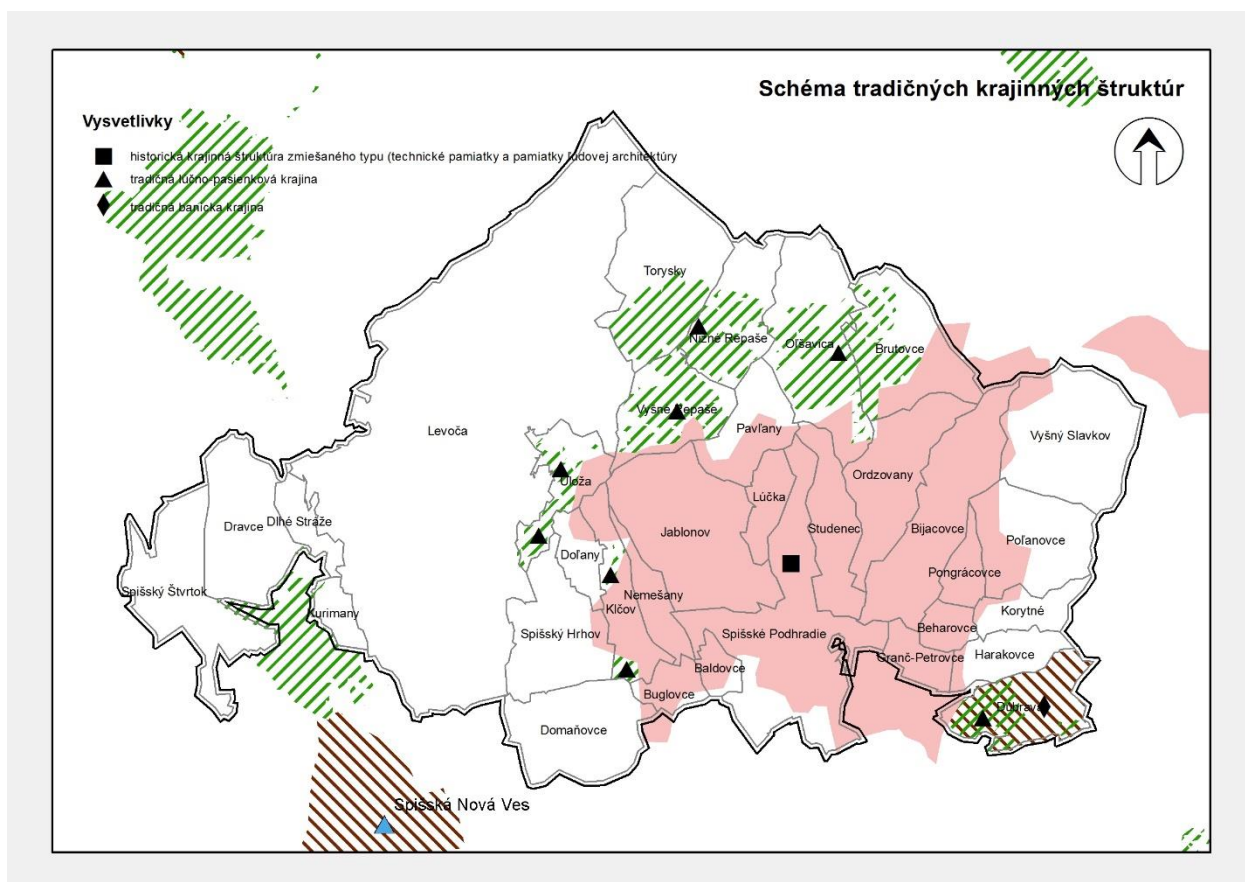
Z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie v Levočských vrchoch a na Branisku prevažujú jedľové a jedľovo-smrekové lesy. V severnej časti Braniska a Bachurni karpatské dubovo-hrabové lesy. V Hornádskej kotline a Kozích chrbtoch zmiešaný listnato-ihličnatý les v severných karpatských kotlinách a v okolí Spišského Podhradia karpatské dubovo-hrabové lesy. Na nivách vodných tokov južnej časti okresu sú to jaseňovo-brestovo-dubové lesy (tvrdé lužné lesy). V severnej časti sú na nivách podhorských a horských vodných tokov jelšové lesy.

Podľa terestrického biocyklu zoogeografického členenia je celé územie okresu Levoča súčasťou podkarpatského úseku provincie listnatých lesov a podľa limnického biocyklu súčasťou portokaspickej provincie, potiského okresu slánskej časti.

III.1.6 Krajina

Z typov prvotnej krajinnej štruktúry (vertikálna členitosť a typ reliéfu) sa na území okresu Levoča nachádza nivná rovina, pahorkatiny, vrchoviny až silne členitá nižšia hornatina.

V Kozích chrbtoch je silne členitá pahorkatina až podvrchovina, Branisko je veľmi silne členitá nižšia hornatina a Bachureň silne členitá vrchovina. V Levočských vrchoch sa nachádza silne členitá vrchovina, veľmi silne členitá vrchovina, nižšia hornatina a silne členitá nižšia hornatina. Najpestrejší reliéf a vertikálnu členitosť má Hornádska kotlina. Nachádza sa v nej nivná rovina, mierne členitá pahorkatina, pahorkatina, stredne členitá pahorkatina, silne členitá pahorkatina až podvrchovina, vrchovina, silne členitá vrchovina a veľmi silne členitá vrchovina.

Súčasnnej krajinej štruktúre dávajú typickú pečať okrem foriem využitia zeme s rôznym stupňom intenzifikácie aj tradičné historické formy, historické krajinné štruktúry a zachované zvykoslovie. Sú významné nielen z kultúrneho, ale aj z ekologického, estetického, etnologického, kompozičného a ďalších hľadísk. Všetky fenomény kultúrnej krajiny vznikli ako súčasť životných potrieb človeka, približujú zároveň stále živú históriu ľudskej spoločnosti a tvoria významnú bázu kultúrneho a prírodného dedičstva Slovenska.

V juhovýchodnej časti okresu Levoča (viď schéma tradičných krajinných štruktúr) sa nachádza rozsiahla historická krajinná štruktúra zmiešaného typu (technické pamiatky a pamiatky ľudovej architektúry) a okolo nej sú fragmenty tradičnej lúčno-pasienkovej krajiny, doplnené v južnej časti Braniska o tradičnú banickú krajinu.

III.1.7 Chránené územia a ich ochranné pásma

III.1.7.1 Chránené územia ochrany prírody

Veľkoplošné chránené územia ochrany prírody sa na území okresu Levoča nenachádzajú. Z maloplošných sa v okrese (viď schéma chránených území ochrany prírody Slovenskej republiky) nachádzajú 3 národné prírodné rezervácie (Dreveník, Sívá Brada a Rajtopíky), 2 prírodné rezervácie (Hájik a Na bani), 6 prírodných pamiatok (Jazerec, Travertínová kopa Sobotisko, Zlatá brázda, Ostrá hora, Jazierko na Pažiti, Podhorské), 1 národná prírodná pamiatka (Spišský hradný vrch) a 2 chránené stromy (Spišský Štvrtok, Bijacovce).

Národná prírodná rezervácia Sívá Brada, Spišské Podhradie; je vyhlásená na ochranu ojedinelej travertínovej kopy kvartérneho veku so vzácnou slanomilnou, suchomilnou i močiarnou vegetáciou na vedeckovýskumné ciele. Travertín sa zráža z roztokov činných prameňov, ktorých voda je bohatá na sírany a uhličitany. Rozloha 19,5472 ha so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 100 m v 3. stupni ochrany.

Národná prírodná rezervácia Dreveník, Žehra, Spišské Podhradie; je územie s mimoriadnym vedeckým významom. Súčasťou je travertínový útvar (kopa) vytvorený z prameňov minerálnych vôd na geologickom lome, najstarší v okolí Spišského Podhradia. Rozmanité vežové útvary, puklinové jaskyne aj priepasti, fosílné nálezy, vzácne a rozmanité rastlinstvo a archeologické nálezy. Rozloha 101,8186 ha so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 100 m v 3. stupni ochrany.

Národná prírodná rezervácia Rajtopíky, Dúbrava, Harakovce; je vyhlásená na ochranu lesných a reliktných nelesných xerothermných spoločenstiev na dolomitickom podklade v pohorí Branisko, s fytogeografický významným výskytom ometliny smutnej (*Koeleria tristis*) na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-vých. ciele. Rozloha 119,6700 ha s 5. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 100 m v 3. stupni ochrany.

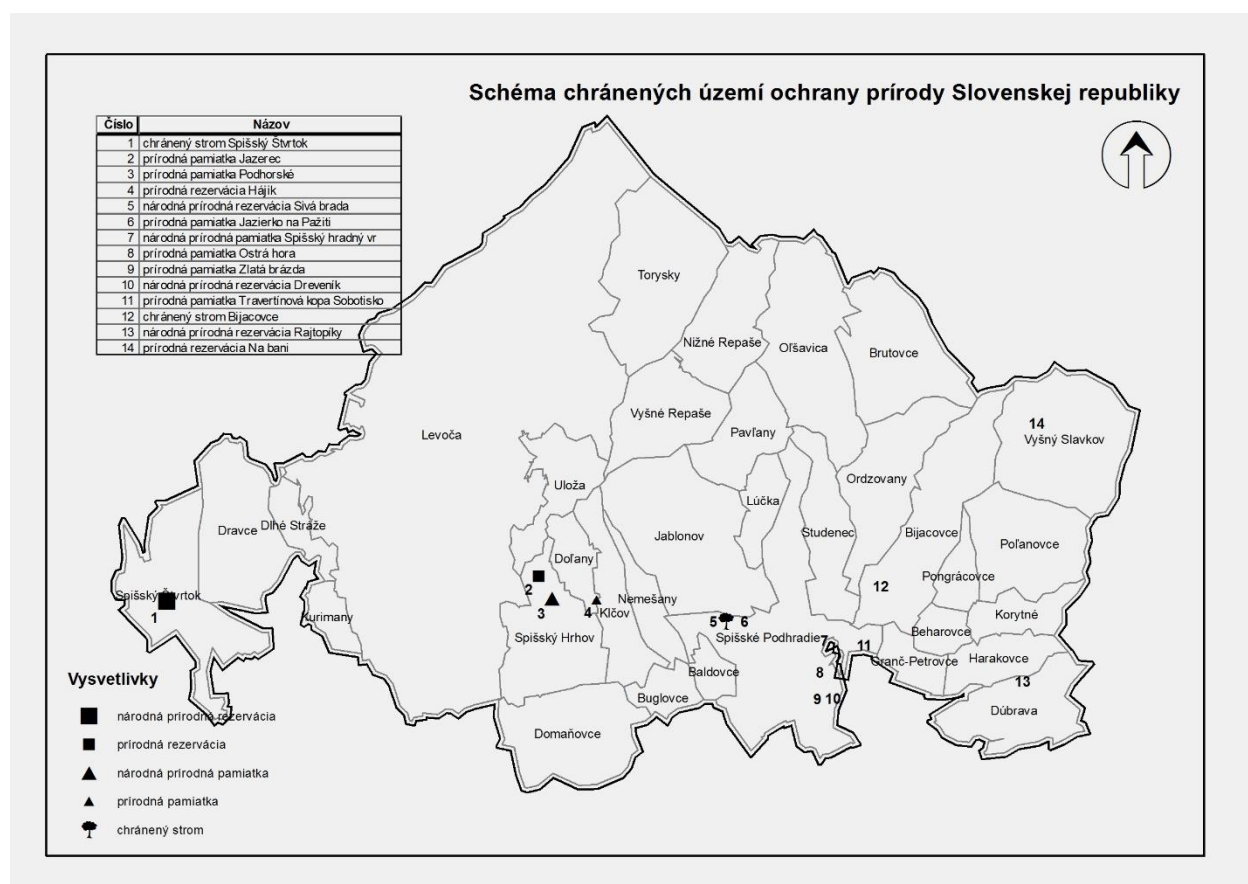
Prírodná rezervácia Hájik, Klčov; je vyhlásená na ochranu sucho až teplomilnej vegetácie na flyši Levočských vrchov s viacerými vzácnymi a chránenými druhmi rastlín. Rozloha 4,18 ha, so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 100 m v 3. stupni ochrany.

Prírodná rezervácia Na bani, Vyšný Slavkov; je vyhlásená na ochranu vzácných a chránených druhov rastlín, najmä z čeľade vstavačovitých, v Branisku. Celkovo tu ide o 12 druhov, ku ktorým prístupujú aj iné teplomilné a lesné druhy rastlín. Rozloha 7,85 ha so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 100 m v 3. stupni ochrany.

Národná prírodná pamiatka Spišský hradný vrch, Žehra; je vyhlásená na ochranu travertínovej kopy s národnou kultúrnou pamiatkou Spišský hrad, ktorá má aj archeologické hodnoty. Genézou sa odlišuje od iných travertínových kôp Hornádskej kotliny. Rozloha 24,2064 ha so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 60 m v 3. stupni ochrany.

Prírodná pamiatka Jazerec, Spišský Hrhov, je vyhlásená na ochranu lesného rašeliniska na južnom okraji Levočských vrchov. Je to nenarušený biotop. Dôležitá liaheň obojživelníkov, plocha potrebná pre zachovanie ekologickej stability územia. Je výnimočná i z geomorfologického a geologického hľadiska. Rozloha 0,31 ha s 5. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 60 m v 3. stupni ochrany.

Prírodná pamiatka Podhorské, Spišský Hrhov, je vyhlásená na ochranu slatinská na južnom okraji Levočských vrchov. Významný biotop obojživelníkov potrebný pre zachovanie ekologickej stability krajiny. Nezvyklý geomorfologický jav: plytká depresia na plochom pieskovcovom chrbte. Rozloha 0,4585 ha, s 5. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 60 m v 3. stupni ochrany.

Prírodná pamiatka Jazierko na Pažití, Spišské Podhradie; je vyhlásená na ochranu vzácneho a u nás i v Európe ojedinelého geomorfologického útvaru (depresie) na travertínovej kope Pažití v Hornádskej kotline. Biotop vzácných druhov rastlín. Rozloha 0,1101 ha, so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 60 m v 3. stupni ochrany.

Prírodná pamiatka Ostrá hora, Žehra, Spišské Podhradie; je vyhlásená na ochranu pleistocénnej travertínovej kopy v severových. časti Hornádskej kotliny. Ochrana je potrebná pre zachovanie celého komplexu travertínov v okolí Spiš. Podhradia. Paleontologické nálezisko, výskyt vzácnnej

xerothermnej vegetácie. Rozloha 29,3240 ha, so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 60 m v 3. stupni ochrany.

Prírodná pamiatka Travertínová kopa Sobotisko, Žehra; je vyhlásená na ochranu geomorfologicky výraznej travertínovej kopy, dôležitej z vedeckovýskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska. Významná archeologická lokalita - kamenná industria a stopy ohnísk zo str. paleolitu. Rozloha 13,3200 ha, s 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 60 m v 3. stupni ochrany.

Prírodná pamiatka Zlatá brázda, Spišské Podhradie; je vyhlásená na ochranu zachovalého typického travertínového útvaru, produktu mladších výverov na obode materského travertínového telesa po zániku hlavných výverov vody. Rozloha 1,6160 ha, so 4. stupňom ochrany. Ochranné pásmo 60 m v 3. stupni ochrany.

III.1.7.2 Chránené územia ochrany vôd

Chránené vodohospodárske oblasti ani kúpeľné územia sa na území okresu nenachádzajú. Evidovaných je 15 ochranných pásiem zdrojov pitnej vody II. stupňa na územiach obcí Spišský Štvrtok, Dravce, Dlhé Stráže, Levoča, Dol'any, Baldovce, Oľšavica, Bijacovce, Poľanovce a Dúbrava.

Ochranné pásmo vodárenskej nádrže Tichý potok zasahuje územia obcí Levoča, Torysky, Nižné Repaše, Vyšné Repaše, Pavľany a Oľšavica.

Ochranné pásma minerálnych vôd zasahuje územia Spišský Hrhov, Dol'any, Klčov, Domaňovce, Buglovce, Nemešany, Baldovce, Spišské Podhradie a Katúň.

III.1.7.3 Územný systém ekologickej stability

Územné systémy ekologickej stability rieši celoplošné zabezpečenie ekologickej stability krajiny na Slovensku, prepojenie prírodných území a ochranu biotopov a reprezentatívnych druhov v ich prirodzenom prostredí. Základ systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu. Biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.

Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Regionálny územný systém ekologickej stability pre územie okresu Levoča bol novelizovaný v roku 2013. Dokument na území okresu Levoča definuje 3 nadregionálne biocentrá (Branisko-Sľubica, Dreveník a Tichý potok), 3 regionálne biocentrá (Ostrá hora, Šibeník-Odorica a Ordzovianska dubina), 4 nadregionálne biokoridory Smrekovica - Strieborná hora, Sľubica – Dreveník, Torysa, Kozie chrby – Tichý potok a 3 regionálne biokoridory Kačelák – Klin, Levočský potok a Levočské predhorie. Definoval taktiež 56 ekologicky významných segmentov krajiny a genofondovo významných lokalít.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja vymedzuje na území okresu Levoča 7 biocentier a 7 biokoridorov (tab. č. III.4).

Zoznam prvkov územného systému ekologickej stability okresu Levoča

Tabuľka č. III.4

Ozn.	Názov	Kateg.	Geomorfologická jednotka	Jadro	Charakteristika
LE-1	Branisko (Sľubica)	NRBc	Branisko	NPR Rajtopíky	komplex lesných porastov (bučiny, jedľobučiny so smrekom vo vrcholových polohách)
LE-2	Dreveník	NRBc	Hornádska kotlina	NPR Dreveník	xerothermné spoločenstvá na travertínoch
LE-3	Tichý Potok	NRBc	Branisko		vrcholové lesy (bučiny a jedľobučiny) so smrekom)
LE-4	Javorina	NRBc			
LE-5	Šibeník – Odorica	RBc			
LE-6	Ordzovianska dubina	RBc	Levočské vrchy		
LE-7	Ostrá hora	RBc	Levočské vrchy		komplex lesov (jedľové bučiny so smrekovcom) a trvalých trávnych porastov
LE-8	Smrekovica-Strieborná hora	NRBk			komplex lúk, pasienkov a rozptýlenej zelene pôvodnej krajinej štruktúry
LE-9	Sľubica-Dreveník	NRBk			lúky a pasienky s rozptýlenou zeleňou
LE-10	Kozie chrbty – Tichý Potok	NRBk			
LE-11	Torysa	NRBk			
LE-12	Levočský potok	RBk	Hornádska kotlina		brehové porasty a aluviálne lúky
LE-13	Kačelák – Klin	RBk			
LE-14	Levočské predhorie	RBk			

Zdroj: Územný plán Prešovského samosprávneho kraja, 2019

III.1.8 Obyvateľstvo

III.1.8.1 Demografické údaje

Z hľadiska počtu obyvateľov je okres Levoča najmenší zo všetkých okolitých okresov Prešovského a Košického kraja. Vývoj stavu trvale bývajúcего obyvateľstva okresu Levoča a susediacich okresov na konci roka je uvedený v tabuľke č. III.5 a vo všetkých okresoch mierne rastie.

Vývoj stavu trvale bývajúcего obyvateľstva okresu Levoča a susediacich okresov

Tabuľka č. III.5

	1993	2001	2011	2021	2022
Okres Levoča	29985	31670	33309	33127	33186
Okres Stará Ľubovňa	48112	50838	53034	52867	52956
Okres Sabinov	50703	53980	58073	60607	61077
Okres Kežmarok	61456	63375	70845	74232	74742
Okres Spišská Nová Ves	88089	92482	97862	98656	98483
Okres Poprad	100467	103638	104002	102469	102289
Okres Prešov	154955	162687	169828	173187	173911
Prešovský kraj	761282	789924	815806	807657	808090

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Datacube

Na posudzovanom území okresu bolo k 31.12.2022 v 33 sídlach 33.186 trvale bývajúcich obyvateľov, pričom sa od roku 1993 zvýšil o 3.201 obyvateľov, čo je priemerne asi 110 obyvateľov ročne, koeficient rastu dosahuje hodnotu 1,107. Vývoj trvale bývajúcего obyvateľstva miest a obcí okresu Levoča na konci roka je uvedený v tabuľke č. III.6. Nárast počtu obyvateľov medzi rokmi 1993 až 2022 bol o viac ako 20 % zaznamenaný u 8 obcí a pokles počtu obyvateľov je v 10 obciach okresu (tab. č. III.7). Najvýznamnejší nárast je v obciach Dol'any a Spišský Hrhov. Pokles v obciach Pol'ánovce a Pavl'any (viď schéma vývoja počtu trvalo bývajúcего obyvateľstva).

Vývoj a stav trvale bývajúcего obyvateľstva miest a obcí okresu Levoča na konci roka

Tabuľka č. III.6

	Rok				
	1993	2001	2011	2021	2022
mestá					
Levoča	13282	14285	14796	14151	14015
Spišské Podhradie	3647	3887	4075	3775	3785
obce do 3.000 obyvateľov					
Spišský Štvrtok	2156	2325	2441	2580	2599
obce do 2.000 obyvateľov					
Spišský Hrhov	857	945	1355	1785	1851
obce do 1.000 obyvateľov					
Jablonov	894	914	992	986	983
Bijacovce	777	831	922	960	964
Domaňovce	860	905	939	899	885
Dol'any	268	356	586	794	838
Dravce	738	768	777	823	836
Kičov	509	553	612	641	649
Granč-Petrovce	594	600	596	637	641
Dlhé Stráže	437	490	547	610	612
Studenec	456	474	492	500	500
obce do 500 obyvateľov					
Nemešany	320	343	393	447	451
Kurimany	345	359	379	367	376
Dúbrava	337	356	342	336	336
Torysky	447	425	359	333	324
Buglovce	253	268	271	277	272
Vyšný Slavkov	363	334	298	259	266
Olšavica	353	335	291	252	252
Uloža	187	163	192	231	240
obce do 200 obyvateľov					

Beharovce	169	168	178	169	179
Baldovce	212	211	181	170	169
Ordzovany	146	142	168	157	165
Pol'anovce	308	177	184	160	164
Brutovce	239	211	199	146	145
Nižné Repaše	252	228	186	156	151
Pongrácovce	115	105	99	134	133
Lúčka	115	127	123	112	117
Korytné	0	115	101	96	99
Vyšné Repaše	154	118	112	82	86
Harakovce	71	61	67	59	61
Pavľany	124	91	56	43	42

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Datacube

Koeficient a tempo rastu počtu obyvateľ'ov jednotlivých obcí medzi rokmi 1993 a 2022

Tabuľka č. III.7

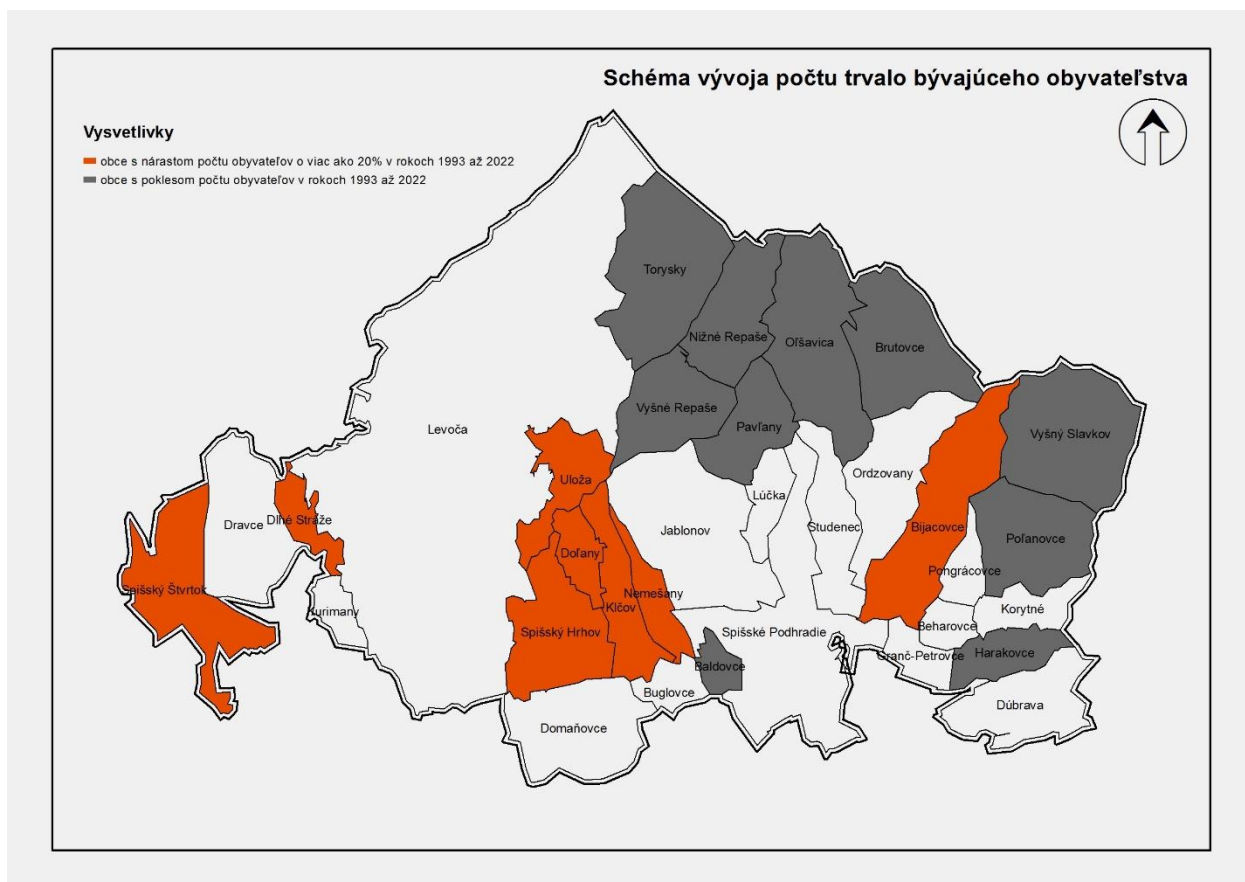
	1993	2022	koeficient rastu 2022/1993	tempo rastu 2022/1993
Dol'any	268	838	3,13	313
Spišský Hrhov	857	1851	2,16	216
Nemešany	320	451	1,41	141
Dlhé Stráže	437	612	1,40	140
Kličov	509	649	1,28	128
Uloža	187	240	1,28	128
Bijacovce	777	964	1,24	124
Spišský Štvrtok	2156	2599	1,21	121
Pongrácovce	115	133	1,16	116
Dravce	738	836	1,13	113
Ordzovany	146	165	1,13	113
Jablonov	894	983	1,10	110
Studenec	456	500	1,10	110
Kurimany	345	376	1,09	109
Buglovce	253	272	1,08	108
Granč-Petrovce	594	641	1,08	108
Levoča	13282	14015	1,06	106
Beharovce	169	179	1,06	106
Spišské Podhradie	3647	3785	1,04	104
Domaňovce	860	885	1,03	103
Lúčka	115	117	1,02	102
Dúbrava	337	336	1,00	100
Harakovce	71	61	0,86	86
Baldovce	212	169	0,80	80
Vyšný Slavkov	363	266	0,73	73
Torysky	447	324	0,72	72
Oľšavica	353	252	0,71	71
Brutovce	239	145	0,61	61
Nižné Repaše	252	151	0,60	60
Vyšné Repaše	154	86	0,56	56
Pol'anovce	308	164	0,53	53
Pavľany	124	42	0,34	34
Korytné	0	99	-	-

obce s nárastom počtu obyvateľ'ov o viac ako 20% v rokoch 1993 až 2022

obce s poklesom počtu obyvateľ'ov v rokoch 1993 až 2022

V okrese prevláda obyvateľ'stvo slovenskej národnosti. Z príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky majú podľa databáz štatistického úradu najvyššie podiely rómovia (cigáni) a rusíni (tab. č. III.8), pričom u významnej skupiny obyvateľ'ov nebola zistená národnosť (iná a nezistená). Počet obyvateľ'ov hlásiacich sa k cigánom (1.817 v roku 2012) klesá a v absolútnych hodnotách sa významne líši od údajov OSN (UNDP) zverejnených v Atlase rómskych komunít

na Slovensku 2013 (6.000 v roku 2012). Odhadovaný podiel cigánov z atlasu pre mestá a niektoré obce okresu Levoča je uvedený v tabuľke č. III.9.

Vývoj trvale bývajúceho obyvateľstva okresu Levoča podľa národnosti

Tabuľka č. III.8

	2001	2011	2012	2013	2021	2022
Okres spolu	31978	33309	33372	33444	33127	33186
z toho:						
slovenská	29177	28401	28444	28742	30485	30558
cigánska	2274	1817	1835	1844	1171	1164
rusínska	70	317	317	308	206	195
česká	82	76	76	101	81	85
ostatné zisťované	66	61	60	78	94	97
iná a nezistené	309	2637	2640	2371	1090	1087

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Datacube

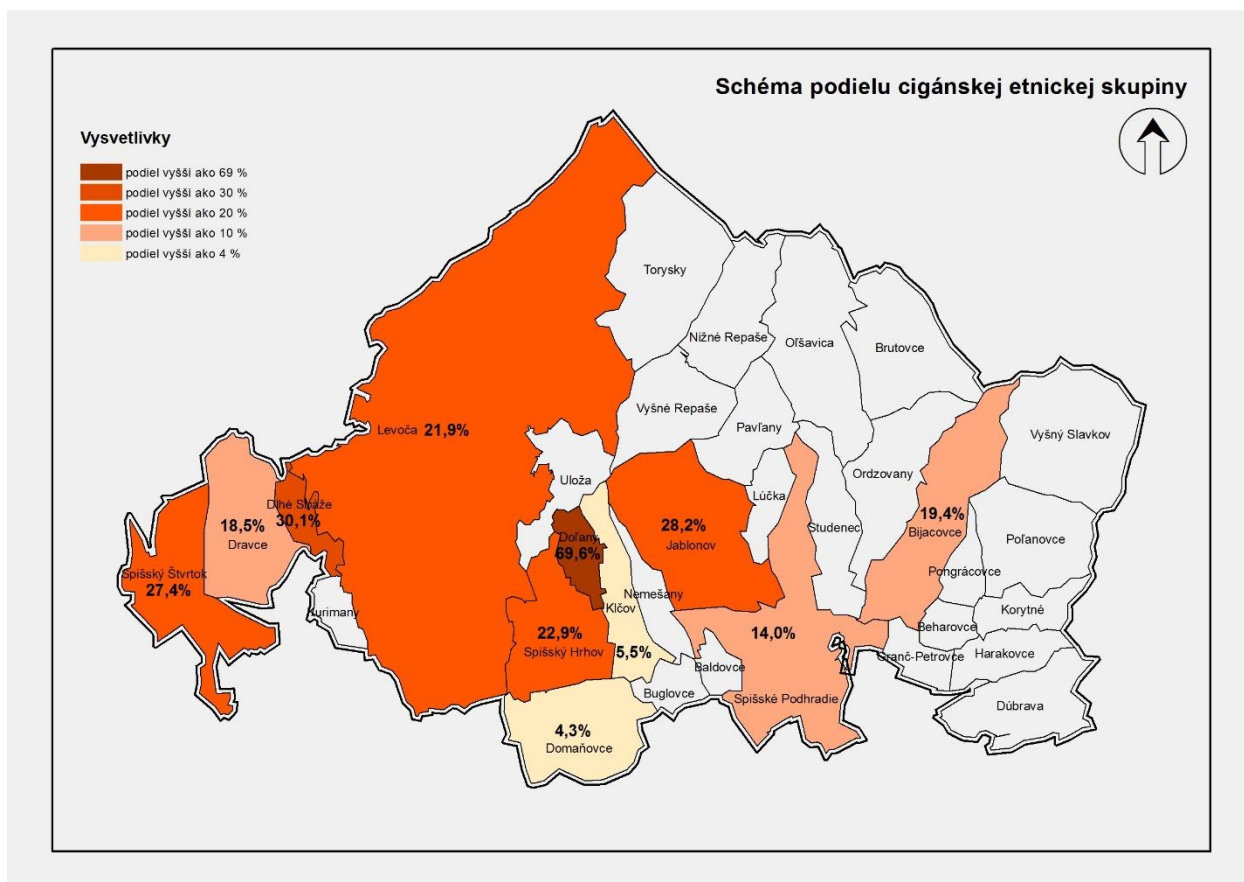
Atlas rómskych komunít na Slovensku 2013 (OSN, UNDP, 2014) uvádza odhadovaný podiel cigánov podľa dát zbieraných v období september 2012 až september 2013 cez informátorov, ktorými boli najmä starosta alebo starostka, pracovník či pracovníčka mestského a obecného úradu s dobrým prehľadom o podmienkach života v obci a meste (viď schéma podielu cigánskej etnickej skupiny). V záujme získania čo najspoľahlivejších dát sa takto získané údaje overili informáciami od cigánskych MVO a aktivistov alebo z verejne dostupných zdrojov ako internet, databázy štatistického úradu a podobne.

**Odhadovaný podiel cigánov
podľa Atlasu rómskych komunít na Slovensku, 2013**

Tabuľka č. III.9

	Počet obyvateľov		
	spolu podľa údajov z OcÚ/MsÚ	z toho rómskej národnosti v %	prepočet počtu obyvateľov rómskej národnosti
Doľany	575	69,6	400
Dlhé Stráže	551	30,1	166
Jablonov	1 000	28,2	282
Spišský Štvrtok	2 512	27,4	688
Spišský Hrhov	1 420	22,9	325
Levoča	14 585	21,9	3194
Bijacovce	921	19,4	179
Dravce	791	18,5	146
Spišské Podhradie	3 904	14,0	547
Kličov	620	5,5	34
Domaňovce	907	4,3	39
Spolu mestá a obce uvádzané v atlase	27786	21,6	6000

Atlas rómskych komunít na Slovensku 2013 (OSN, UNDP, 2014)

Vysoké koeficienty rastu sídiel s cigánmi, a vysoké počty obyvateľov s nezistenou národnosťou (iná a nezistená), poukazujú na postupnú etnickú výmenu obyvateľstva okresu v prospech cigánov.

III.1.8.2 Sídla

V okrese Levoča sú 2 mestá a 31 obcí. Členenie 33 sídiel okresu Levoča do veľkostných skupín podľa počtu obyvateľov je uvedené v tabuľke č. III.6. Menej ako 2.000 obyvateľov má 30 sídiel, nad 2.000 obyvateľov 3 sídla (Levoča, Spišské Podhradie, Spišský Štvrtok) a do veľkostnej skupiny od 10.000 do 19.999 obyvateľov patrí mesto Levoča. Väčšinu obyvateľov okresu Levoča tvorí mestské obyvateľstvo, ktorého počet je stabilizovaný. Počet obyvateľov vidieka sa zvyšuje a podobne aj jeho podiel na celkovom počte obyvateľov okresu (tab. č. III.10).

Vývoj stavu trvale bývajúceho obyvateľstva okresu v mestách a na vidieku

Tabuľka č. III.10

		1996	2001	2011	2021	2022
Okres Levoča spolu		30516	31802	33239	33107	33127
z toho	mestá	17502	18242	18871	17926	17800
	obce	13014	13560	14368	15181	15327
	vidiek v %	42,6	42,6	43,2	45,9	46,3

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Okres Levoča k 31.3.2021 patrí zo sociálno-ekonomického hľadiska medzi 19 najmenej rozvinutých okresov Slovenskej republiky. V rámci Prešovského samosprávneho kraja bolo takto zaradených 9 okresov (Kežmarok, Sabinov, Vranov nad Topľou, Svidník, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov), čo tvorilo 47,37% z celkového počtu najmenej rozvinutých okresov Slovenska.

Najväčší počet zamestnancov (tab. č. III.11) je vo verejnej správe, vzdelávaní, zdravotníctve a sociálnej pomoci (spolu 2.475 zamestnancov) a živnostníkov v stavebníctve, priemysle a obchode (spolu 1392). Najvyšší počet podnikov je v stavebníctve, obchode a priemyselnej výrobe (spolu 269 podnikov).

Zamestnanci, podniky a živnostníci podľa ekonomických činností v roku 2021

Tabuľka č. III.11

Ekonomické činnosti	Zamestnanci	Podniky	Živnostníci
Verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie	938	-	-
Vzdelávanie	861	7	14
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	676	23	3
Priemysel spolu	501	85	282
Priemyselná výroba	387	80	282
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	359	74	69
Umenie, zábava a rekreácia	202	13	10
Ťažba a dobývanie	-	3	-
Doprava a skladovanie	168	26	66
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	123	90	234
Stavebníctvo	20	99	876
Finančné a poisťovacie činnosti	18	1	13
Administratívne a podporné služby	11	39	64
Odborné, vedecké a technické činnosti	5	77	151
Ubytovacie a stravovacie služby	-	26	63
Informácie a komunikácia	-	29	49
Činnosti v oblasti nehnuteľností	-	19	7
Ostatné činnosti	422	15	107

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov okresu ukazujú na vyvážený pomer poľnohospodárskej a lesnej pôdy, pričom zastavané územia nepresahujú 3,8 % celkovej výmery okresu (tab. č. III.12).

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov okresu Levoča

Tabuľka č. III.12

	celková	zastavané územia	mimo zastavaných území	Druhy pozemkov				
				poľnohospodárska pôda	lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy	ostatné plochy
Výmera v ha	42100	1570	40530	20400	18657	205	1637	1201
Podiel	100 %	3,8 %	96,2 %	48,5 %	44,3 %	0,5 %	3,9 %	2,8 %

Zdroj: <https://kataster.skgeodesy.sk/eskn-portal/statistiky>

Pol'né, lesné a poľovné hospodárstvo; podľa úhrnných hodnôt druhov pozemkov je v okrese vyvážený pomer výmer pôdy medzi poľným hospodárstvom (48,5 %) a lesným hospodárstvom (44,3 %) s miernou prevahou poľnohospodárskej pôdy. Výmery poľnohospodárskej pôdy s ornou pôdou a lesné pozemky sú za jednotlivé obce uvedené v tabuľke č. III.13.

Kvalitná populácia jelenej zveri v Levočských vrchoch umožňuje poľovnému hospodárstvu jej využitie na definovanie, zachovanie a rozvoj genofondu karpatského jeleňa, ktorý by bol zrejme v severnej časti Karpát (Slovensko, Poľsko, Ukrajina, Maďarsko) výnimočným.

Mimoriadne trofejové hodnoty a uvedená výnimočnosť minimálne v rámci európskeho priestoru umožňujú uvažovať s rozvinutím medzinárodného poľovníckeho turizmu, ako jednej z hlavných hospodárskych oblastí miestneho obyvateľstva v riešenom území. Poľovné revíry okresu (viď schéma organizácie poľovného hospodárstva) sú určené na chov jelenej zveri a patria prevažne do poľovnej oblasti XVIII. Levočské pohorie a čiastočne do poľovnej oblasti XVII. Slovenský raj.

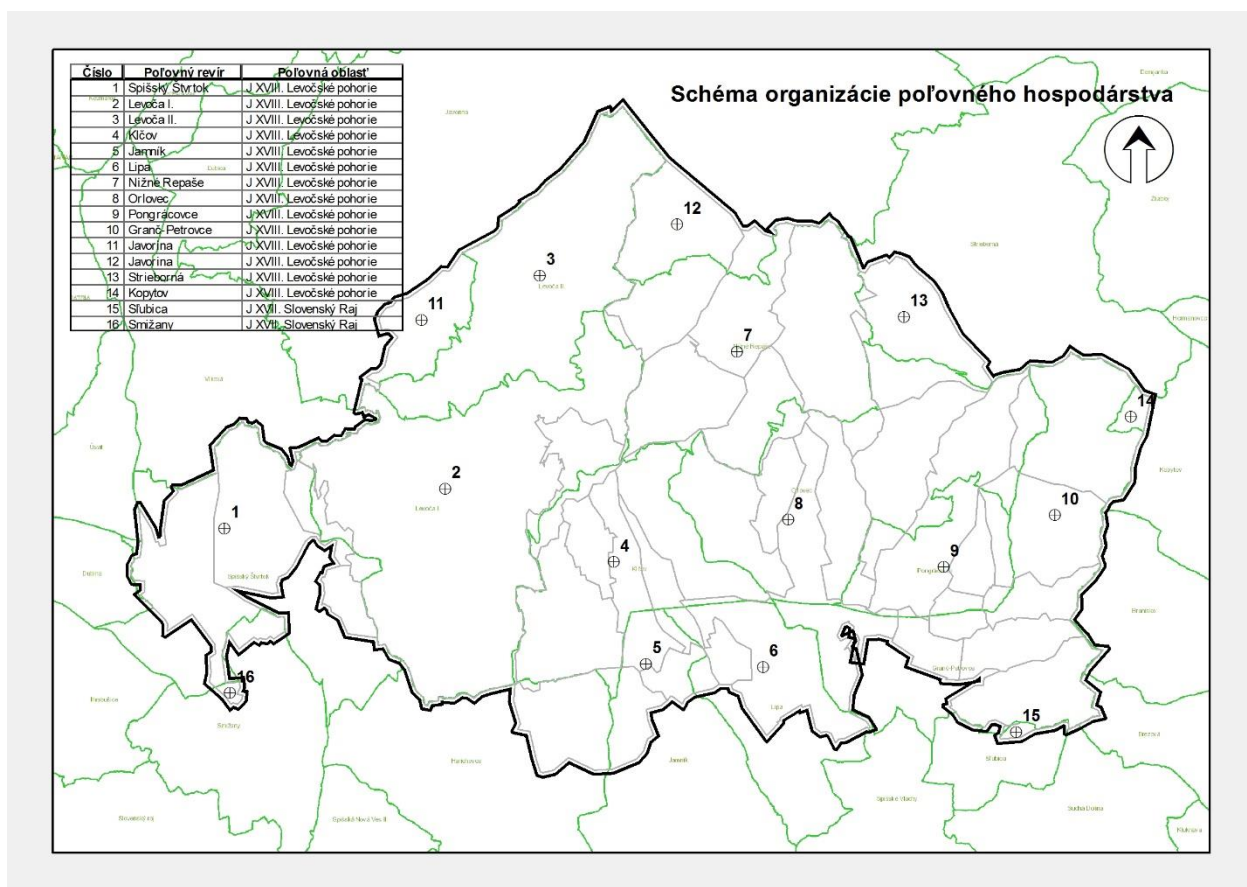
Pol'nohospodárska pôda a lesné pozemky obcí okresu Levoča, jún 2023

Tabuľka č. III.13

Kód obce	Názov obce	Celková výmera v ha	Poľnohospodárska pôda		Lesné pozemky
			celkom	z toho orná pôda	
526371	Baldovce	220	155	98	39
526380	Beharovce	265	149	96	61
526401	Bijacovce	1660	683	439	872
526410	Brutovce	1368	860	105	459
526428	Buglovce	303	250	175	32
526452	Dlhé Stráže	337	203	0	103
526461	Doľany	367	215	35	123
526479	Domaňovce	1283	915	669	305
526487	Dravce	1304	827	392	378
526495	Dúbrava	962	429	161	486
526517	Granč-Petrovce	317	207	164	72
526525	Harakovce	528	207	8	301
526606	Vyšné Repaše	996	903	52	62
526614	Vyšný Slavkov	1716	611	166	1024
543179	Jablonov	2053	824	397	1070
543225	Kličov	734	445	318	231
543276	Kurimany	258	193	136	33
581640	Korytné	438	108	8	286
543292	Levoča	11477	3406	1225	7219
543314	Lúčka	393	234	6	146
543381	Nemešany	401	238	148	91
543390	Nižné Repaše	1033	644	138	336
543420	Olšavica	1761	1337	236	351

543446	Ordzovany	1208	388	216	771
543454	Pavľany	771	566	26	173
543462	Pol'anovce	1222	332	5	818
543471	Pongrácovce	300	142	66	135
543578	Spišské Podhradie	2494	1589	1102	575
543608	Spišský Hrhov	1221	668	377	378
543624	Spišský Štvrtok	1424	1150	804	112
543641	Studenec	830	412	281	356
543675	Torysky	1772	625	226	1104
543691	Uloža	684	486	2	154

Zdroj: <https://kataster.skgeodesy.sk/eskn-portal/statistiky>

III.1.8.3 Dopravná infraštruktúra

Hornádskou kotlinou okresu Levoča vedie diaľnica D1 (E50) a súbežne cesta I/18, na ktorú sa napájajú cesty II/547 Spišské Podhradie – Spišské Vlachy a II/533 Levoča – Spišská Nová Ves. Jednotlivé obce sú dopravne obslužené cestami III. triedy s množstvom koncových obcí (napr. Pol'anovce, Vyšný Slavkov). Dopravná sieť na území zrušeného vojenského obvodu pozostáva z rozsiahlej siete lesných ciest.

Na hlavnú železničnú trať Žilina – Košice sú napojené dve existujúce trate v úsekoch Spišská Nová Ves – Levoča a Spišské Vlachy – Spišské Podhradie.

Letiská sa na území okresu nenachádzajú, najbližšie sú v Poprade a Spišskej Novej Vsi. Cyklistická doprava za účelom dochádzky do zamestnania nie je rozvinutá.

III.1.8.4 Technická infraštruktúra

Na Slovensku priemerná spotreba vody dodávanej domácnostiam (špecifická spotreba) zo 195,5 l.obyv⁻¹.deň⁻¹ v roku 1990 klesla na 80,7 l.obyv⁻¹.deň⁻¹ v roku 2021, pri viac ako 90 % zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. V krajinách EÚ je v priemere 150 litrov. Za hygienické minimum sa podľa WHO považuje 80 – 120 l.obyv⁻¹.deň⁻¹. Nižšia spotreba pitnej vody predstavuje riziko zníženia hygienickej úrovne.

V okrese Levoča bolo v roku 2021 dodané z verejných sietí domácnostiam 709.000 m³ pitnej vody. Pri 33.127 obyvateľoch bola priemerná spotreba 58,6 l.obyv⁻¹.deň⁻¹, pri viac ako 87,6 % zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Spotreba pitnej vody v domácnostiach je výrazne pod hygienickým minimom stanoveným WHO a predstavuje riziko zníženia hygienickej úrovne (osobná hygiena, prevádzka v zariadeniach s možnosťou ohrozenia zdravia ľudí a pod.) obyvateľov okresu Levoča.

Na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd bolo v roku 2021 napojených 69,3 % obyvateľov okresu Levoča.

Údaje o spotrebe tepla, elektriny, zemného plynu, uhlia, koksu a vykurovacích olejov štatistický úrad nezverejňuje.

III.1.9 Archeologické a paleontologické náleziska

Územie okresu bolo osídlené už od praveku. Našli sa tu stopy po človekovi zo staršej doby bronzovej. Najväčší význam však má objav pravekého organizovaného mestečka v polohe Myšia Hôrka v katastri obce Spišský Štvrtok, ktoré bolo opevnené najstarším kamenným murivom v strednej Európe a život v ňom pulzoval pred 3500 rokmi.

III.1.10 Iné zdroje znečistenia a rizík

Svahové deformácie; najrozsiahlejšie územie okresu Levoča zaberá rajón potenciálne nestabilných území v Levočských vrchoch, kde sa na menších plochách nachádzajú aj rajóny nestabilných území (Mapa svahových deformácií SR 1 : 50 000). V Hornádskej kotline, Kozích chrbtoch a na Branisku prevláda rajón stabilných území.

Pre rajón potenciálne nestabilných území platí, že územia s doteraz nezaregistrovanými svahovými deformáciami, s priaznivou geologickou stavbou nevylučujúcou v prípade priaznivých morfológických pomerov občasný vznik svahových deformácií (najmä skupiny zosúvania a tečenia) vplyvom prírodných pomerov. Územia sú citlivé na negatívne antropogénne zásahy. V územiach s nedostatočnou preskúmanosťou je predpoklad existencie doteraz nezaregistrovaných svahových deformácií. Rajón zahŕňa aj územia postihnuté intenzívnou výmoločnou eróziou a územia ohrozené opadávaním úlomkov.

Zlomy; V Hornádskej kotline boli identifikované viaceré predpokladané a zistené zlomy v severojužnom smere a v kontakte s Levočskými vrchmi tiež vo východozápadnom smere.

Radónové riziko; na podstatnej časti územia je stredné radónové riziko (Mapa radónového rizika SR 1 : 500 000). Vysoké radónové riziko nie je zaznamenané.

Environmentálne záťaž; na území okresu Levoča nie sú evidované.

III.1.11 Vývoj stavu životného prostredia, ak sa strategický dokument nebude realizovať

V rýchlo sa rozvíjajúcom svete sú Karpaty ohrozované z mnohých strán. Nedostatočná starostlivosť o prírodné zdroje, znečisťovanie, rozvoj infraštruktúry, cestovný ruch, neregulované poľovníctvo, spásanie a nelegálna ťažba dreva – to všetko predstavuje vážne hrozby.

Ak rozvoj cestovného ruchu v okrese Levoča, ktorý integruje hospodárske, environmentálne a sociálne prvky, nie je riadený udržateľným spôsobom, môže viesť k degradácii životného prostredia alebo nezamýšľanému sociálnemu narušeniu. Masový cestovný ruch môže byť príčinou straty biodiverzity a vyčerpania prírodných zdrojov.

Rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu v okrese môžeme považovať za proces, v ktorom sa stretávajú súčasné a budúce potreby turistov a hostujúcich obyvateľov. Trvalo udržateľný cestovný ruch teda berie do úvahy záujmy miestnych obyvateľov a prináša im výhody na hospodárskej, sociálnej a environmentálnej úrovni. Okrem toho, že vytvára pracovné miesta pre občanov miest a obcí, pomáha trvalo udržateľný cestovný ruch znižovať dopady na prírodné a kultúrne dedičstvo a môže podporovať tradičné poznatky a používanie miestnych výrobkov.

III.2 Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam.

Územie okresu Levoča je súčasťou karpatských horských ekosystémov, ktoré sú zdrojom bohatej kultúrnej rôznorodosti s tradičnými hospodárskymi postupmi rešpektujúcimi miestne prostredie a zdroje.

Na území okresu Levoča sa nachádza 1 chránené vtáčie územie a 9 území európskeho významu (viď schéma chránených území ochrany prírody EÚ). Chránené vtáčie územie a všetky územia európskeho významu sú súčasťou alpského biogeografického regiónu.

III.2.1 Chránené vtáčie územia

Na území okresu Levoča sa nachádza časť chráneného vtáčieho územia Levočské vrhy. Chránené vtáčie územie Levočské vrhy (SKCHVU051) o výmere 45.597,6347 ha bolo vyhlásené za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, ďatľa trojprstého, chriašteľa poľného, jariabka hôrneho, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, muchárika sivého, orla kriklavého, orla skalného, prepelice poľnej, rybárika riečného, sovy dlhochvostej, strakoša sivého, tesára čierneho, tetra hlucháňa, tetra holniaka, včelára lesného, výra skalného a žlny sivej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.

Stav ochrany; je vyhodnocovaný pre zoologické monitorované druhy (kunka žltobruchá dobrý stav 0%/ nevyhovujúci stav 100%/ zlý stav 0%, mlok hrebenatý 100/0/0, mlok karpatský 0/100/0, netopier veľký/raniak veľký 0/66,7/33,3, vydra riečna 100/0/0), botanické monitorované druhy (poniklec slovenský 100/0/0) a 12 monitorovaných biotopov (tab. č. III.14).

Stav ochrany monitorovaných biotopov Chráneného vtáčieho územia Levočské vrhy

Tabuľka č. III.14

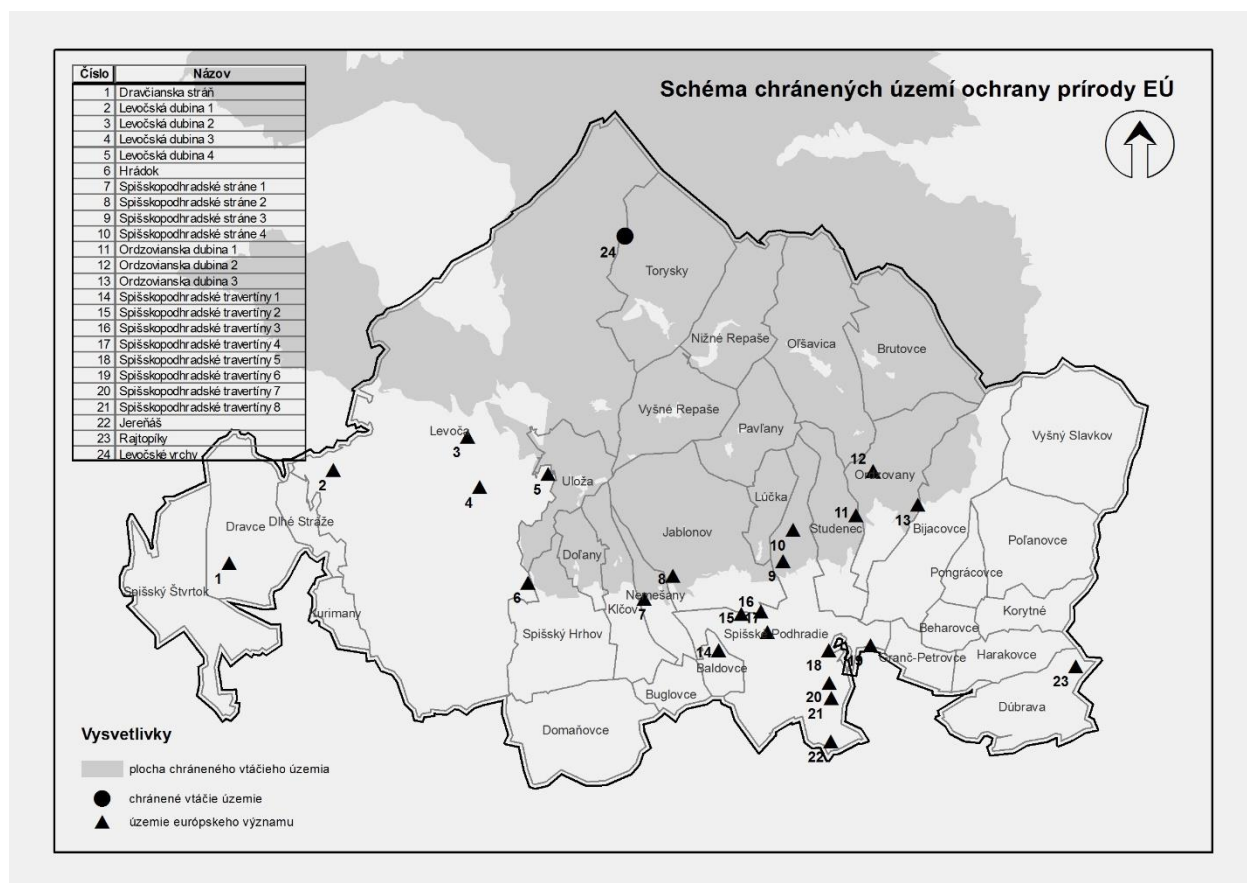
Kód biotopu	Názov	Stav (%)		
		dobrý	nevyhovujúci	zlý
1340	Vnútrozemské slaniská a slané lúky	0,0	0,0	100,0
3230	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou	70,0	30,0	0,0
3270	Rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov <i>Chenopodium rubri</i> p.p. a <i>Bidentition</i> p.p.	100,0	0,0	0,0
6210	Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa <i>Orchideaceae</i>)	0,0	20,0	80,0
6230	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	66,7	33,3	0,0
6430	Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpskeho stupňa	0,0	100,0	0,0
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	50,0	25,0	25,0
6520	Horské kosné lúky	40,0	60,0	0,0
9110	Kyslomilné bukové lesy	0,0	0,0	100,0
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy	33,3	0,0	66,7
9170	Dubovo-hrabové lesy lipové	33,3	33,3	33,4
9180	Lipovo-javorové sutinové lesy	100	0,0	0,0

Popis územia; flyšové územie pokrývajú prevažne lesy rozdelené lúkami a ostatnou nelesnou vegetáciou. Smrek je typickým druhom s výskytom jedle a smrekovca, vo východnej časti sú lesné biotopy najviac zmiešané (niektoré s prevahou buka alebo borovice).

Ciele ochrany; väčšina areálu bývala súčasťou Vojenského výcvikového priestoru Javorina. V roku 2011 bol vojenský výcvikový priestor zrušený. Areál bol využívaný pre lesníctvo a poľnohospodárstvo, lesy

prevažne intenzívne. Poľnohospodárstvo je rôznorodé – od lúk a pasienkov (ovce, dobytok) až po menej bežnú ornú pôdu. Vďaka mozaikovému zloženiu lesov a trávnatých porastov je tu veľká rozmanitosť flóry a fauny (napríklad vtákov).

Zraniteľnosť; hlavným problémom lokality je nárast „kalamitných“ odkrytých častí lesov. Kvôli silným vetrom, ničiacim lesné porasty (v niektorých častiach niekoľko hektárov veľké „diery“), sú niektoré doliny alebo porasty na vrcholoch pohorí bez stromov. To ovplyvňuje biodiverzitu. Spracovanie popadaného dreva môže spôsobiť problémy (znečistenie, rušenie z dôvodu väčšieho počtu osôb). Celá lokalita je ľahko dostupná vďaka vybudovanej sieti lesných ciest.

III.2.2 Územia európskeho významu

Na území okresu Levoča sa nachádzajú územia európskeho významu Dravčianska stráň, Levočské dubiny, Hrádok, Spišskopodhradské stráne, Spišskopodhradské travertíny, Jereňaš, Rajtopíky, Ordzovianské dubiny.

Územie európskeho významu Dravčianska stráň (SKUEV0111); o výmere 3 ha bolo vyhlásené za účelom ochrany 2 biotopov. 6210 Suchomilné travnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží (dôležité stanovišťa *Orchideaceae*) a 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky.

Popis územia; v lokalite sa nachádza krajinársky dominantný flyšový útvar na rozhraní Levočských vrchov a Hornádskej kotliny, ktorý je známy jedinečnosťou svojej flóry.

Ciele ochrany; lokalita je vybraná pre svoje dobre zachované spoločenstvá xerothermných trávnych biotopov s výskytom geograficky významných druhov rastlín, ako je *Asyneuma canescens* a

niekoľko ďalších. Tieto spoločenstvá podporujú veľké množstvo rôznych druhov rastlín, z ktorých niektoré sú vzácne a na podobných lokalitách Hornádskej kotliny chýbajú.

Zraniteľnosť; intenzívne formy poľnohospodárskej výroby uprednostňované na poľnohospodárskej pôde v okolí lokality sa považujú za najväčší zdroj rušenia miestnych komunít.

Stav ochrany; je vyhodnocovaný pre zoologické monitorované druhy (sysel' pasienkový 0,0/0,0/100,0) a biotopy (suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží 0,0/33,3/66,8).

Územie európskeho významu Levočské dubiny (SKUEV0110); o výmere 600 ha bolo vyhlásené za účelom ochrany 4 druhov biotopov (9130 - bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9170 - dubovo-hrabové lesy lipové, 9180 - lipovo-javorové sutinové lesy a 91E0 - lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy) a 4 druhov (*Adenophora liliifolia*, *Bombina variegata*, *Canis lupus*, *Triturus montandoni*).

Popis územia; lokalita podporuje rozsiahle plochy poloprírodných lesných porastov, ktoré sa nachádzajú na rozhraní Levočských vrchov a Hornádskej kotliny s jedným z posledných zvyškov galio-karpinských dubovo-hrabových lesov na Slovensku. Jedinečne zachovalé druhové zloženie miestnych porastov, najmä ich podrastových spoločenstiev, podčiarkujú špecifické formy hospodárenia na pôde realizované v minulosti. Časti lokality boli nedávno vystavené priamej premene porastov na vysoký les. Výsledkom takýchto radikálnych krokov nemôže byť nič iné, ako dramatická zmena a postupná strata pôvodných komunít.

Ciele ochrany; lokalita je známa výskytom mimoriadne vzácného a geograficky významného komplexu 9 170 dubovo-hrabových lesov *Galio-Carpinetum*, ktoré sú pre lokalitu skutočne jedinečné a charakteristické len pre túto oblasť Slovenska. Miestne lesy predstavujú najneporušenejší komplex týchto lesov na Slovensku a pestujú pestré rastlinné spoločenstvá, v ktorých sa spoločne vyskytujú nemenej kontrastné druhy flóry ako vzácne teplomilné a horské druhy (na lokalite prítomná *Adenophora liliifolia*).

Zraniteľnosť; medzi kľúčové faktory ohrozenia patria nevhodné lesné hospodárske opatrenia, priama premena na vysoký les a podpora nepôvodných druhov drevín.

Stav ochrany; nížinné a podhorské kosné lúky (100,0/0,0/0,0 a dubovo-hrabové lesy lipové (16,7/8,3/75,0).

Územie európskeho významu Hrádok (SKUEV0927); o výmere 2 ha bolo vyhlásené za účelom ochrany 2 druhov (poniklec slovenský *Pulsatilla slavnica*, *Pulsatilla subslavnica*) 2 biotopov. Biotopy 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (dôležité stanovišťa *Orchideaceae*) a 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky.

Popis územia; nerozsiahly, morfológicky výrazný hrebeň nad sútokom potoka Durst a bezmenného pravostranného prítoku na styku Hornádskej kotliny s Levočskými vrchmi. Zvýšený podiel vápnika v podložných flyšových horninách a ostro rezaný reliéf umožnili výskyt teplomilnej a vápnomilnej flóry na nevápencovom podloží.

Stav ochrany; poniklec slovenský (66,7/16,7/16,6), suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (0,0/100,0/0,0) a nížinné a podhorské kosné lúky (0,0/100,0/0,0).

Územie európskeho významu Spišskopodhradské stráne (SKUEV0107); o výmere 55 ha bolo vyhlásené za účelom ochrany 2 biotopov (6210 - Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (dôležité stanovišťa *Orchideaceae*) a 6510 - Nížinné a podhorské kosné lúky) a 2 druhov (*Pulsatilla slavnica*, *Pulsatilla subslavnica*).

Popis územia; v lokalite sú malé izolované enklávy teplomilných spoločenstiev spojené s dlhodobou prítomnosťou manažmentu. Fragmenty týchto spoločenstiev sa zachovali na južne orientovaných svahoch Levočských vrchov na lokalitách ohraničujúcich Hornádsku kotlinu. Suterén je vybudovaný horninami vnútrokarpatského paleogénu. Lokalita je súčasťou ekologického koridoru údolia Hornádu, ktorý umožňuje recentný prienik panónskych druhov.

Ciele ochrany; v lokalite sú posledné zvyšky biotopu typu 6210 poloprirodzené suché trávnaté porasty a fácie krovin na vápenatých substrátoch (*Festuco-Brometalia*), ktoré boli kedysi pre oblasť flyšu Hornádskej kotliny typické. Xerothermné spoločenstvá tohto biotopu sú spojené s extrémnymi topografickými črtami a vyznačujú sa množstvom vzácných druhov flóry vrátane *Pulsatilla slavica*. Zvyšné fragmenty biotopu sú tiež známe ako dôležité útočiská a migračné centrá regionálneho významu.

Zraniteľnosť; vzhľadom na izoláciu jednotlivých fragmentov je lokalita ohrozená a negatívne ovplyvnená vysokou intenzitou manažmentu príľahlých pozemkov. Upustenie od tradičných foriem hospodárenia postupne viedlo k degradácii biotopu a prenikaniu drevín do lokality.

Stav ochrany; poniklec slovenský (100,0/0,0/0,0) a suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (0,0/20,0/80,0).

Územie európskeho významu Ordzovianské dubiny (SKUEV0108); o výmere 216 ha bolo vyhlásené za účelom ochrany 4 biotopov (6510 - nížinné a podhorské kosné lúky, 9130 - bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9170 - Dubovo-hrabové lesy lipové a 91E0 - Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy) a 4 druhov (*Bombina variegata*, *Canis lupus*, *Rhinolophus hipposideros*, *Triturus montandoni*).

Popis územia; územie tvoria dva samostatné lesné komplexy situované na úpäti Levočských vrchov s prevažne poloprirodzenými lesnými porastmi. Tieto komplexy predstavujú skôr homogénne zvyšky pôvodne väčšieho pásu hrabovo-dubových lesov s vápnom (9170 *Galio-Carpinetum* dubovo-hrabových lesov) v hraničných polohách medzi Levočskými vrchmi a Hornádskou kotlinou.

Ciele ochrany; v lokalite sa nachádzajú posledné zostávajúce fragmenty mimoriadne vzácného a geograficky významného biotopu typu 9170 *Galio-Carpinetum* dubovo-hrabových lesov. Tento biotop sa na Slovensku obmedzuje len na Hornádsku kotlinu a úpätie Levočských vrchov, a preto je veľmi vzácny a hrozí mu vyhynutie.

Zraniteľnosť; pre svoj špecifický charakter a výrazne znížený a roztrieštený areál rozšírenia je biotop veľmi krehký a hrozí jeho zánik v dôsledku lesohospodárskych opatrení (priama premena porastov na vysoký les s využitím nepôvodných drevín). Ďalšou potenciálnou hrozbou pre lokalitu sú živelné pohromy (kalamity, plesňová infekcia spôsobujúca hromadné odumieranie dubov).

Stav ochrany; dubovo-hrabové lesy lipové (0,0/100,0/0,0).

Územie európskeho významu Spišskopodhradské travertíny (SKUEV0105); o výmere 231 ha bolo vyhlásené za účelom ochrany 14 biotopov a 12 druhov. Z biotopov ide o 1340 - vnútrozemské slaniská a slané lúky, 5130 - porasty borievky obyčajnej, 6110 - pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu *Alyso-Sedion albi*, 6190 - dealpínske travinnobylinné porasty, 6210 - suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (dôležité stanovišťa *Orchideaceae*), 6240 - subpanónske travinnobylinné porasty, 6510 - nížinné a podhorské kosné lúky, 7230 - slatiny s vysokým obsahom báz, 8210 - karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 8310 - neprístupné jaskynné útvary, 9170 - dubovo-hrabové lesy lipové, 9180 - lipovo-javorové sutinové lesy, 91E0 - lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy a 91H0 - teplomilné panónske dubové lesy.

Z druhov sú chránené *Barbastella barbastellus*, *Bombina variegata*, *Cypripedium calceolus*, *Dracocephalum austriacum*, *Iris aphylla* ssp. *hungarica*, *Myotis*, *Pulsatilla slavnica*, *Pulsatilla subslavnica*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Spermophilus citellus*, *Vertigo angustior*.

Popis územia; z topografického hľadiska je lokalita cenná výskytom travertínových ložísk rôzneho veku a stupňa deštrukcie. Samotný vrch Dreveník predstavuje najväčšie travertínové ložisko na Slovensku. Špecifické mikroklimatické podmienky travertínov podporili evolúciu jedinečných rastlinných a živočíšnych spoločenstiev, ktoré nemajú obdobu v iných spoločenstvách oblasti. Zloženie miestnej flóry viac ako fauny odráža vplyv intermitentných kvartérnych glaciálov a interglaciálov. Jedinečné halofytne spoločenstvá sa nachádzajú na najmladších travertínových ložiskách s ešte aktívnymi prameňmi minerálnych vôd.

Ciele ochrany; lokalita je vysoko cenená pre výskyt travertínových ložísk tvoriacich vzácne floristické a faunistické spoločenstvá reliktného charakteru v rámci širokej škály halofytných, xerothermných trávnych porastov, skalných a lesných biotopov. Lokalita pestuje bohatú populáciu druhu slovenský poniklec (*Pulsatilla slavnica*) a je známa aj izolovanou populáciou *Dracocephalum austriacum*. Väčšina lokality je už vyhlásená za maloplošné chránené územie (národná prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka alebo prírodná pamiatka). Lokalita predstavuje najväčší travertínový komplex na Slovensku a má najväčšiu slovenskú koncentráciu biotopu typu 1340 vnútrozemské slané lúky, ktorý sa nachádza na recentných travertínoch Sivá Brada a pri Baldovciach. Okrem toho podporuje charakteristické a zachovalé xerothermné trávne porasty a vysporiadané skalné biotopy s bohatým výskytom ponikleca slovenského (*Pulsatilla slavnica*) a ponikleca subslavnica (*Pulsatilla subslavnica*). Oba druhy tu zaznamenávajú najvyššiu hustotu svojich populácií na Slovensku. *Dracocephalum austriacum* sa nevyskytuje nikde inde na Slovensku ako tu a na území Slovenského krasu. Rezidenčná populácia tohto druhu je veľmi izolovaná a predstavuje severnú hranicu jeho prirodzeného areálu. Prílohové druhy fauny sú zastúpené bohatou populáciou druhu *Spermophilus citellus*, z ktorej je najväčšia na severných okrajoch Hornádskej kotliny. Miestna krasová topografia je typická pre mnohé jaskyne, ktoré vytvárajú ideálne podmienky pre výskyt druhov netopierov.

Zraniteľnosť; lokalita je zraniteľná, pretože jej rôzne komunity majú obmedzenú veľkosť a sú obklopené intenzívne spravovanou krajinou. Osobitná pozornosť sa musí venovať možným dôsledkom opustenia tradičných foriem hospodárenia na pôde. Areálu Sivej Brady hrozí vážne narušenie nekontrolovateľným množstvom návštevníkov. Lokalita Dreveník je mimoriadne citlivá na vplyv neorganizovaných horolezeckých aktivít a pokračujúcej ťažby travertínového lomu na jej hraniciach.

Stav ochrany; netopier fúzatý (0,0/50,0/50,0), sysel' pasienkový (17,9/50,0/32,1), kosatec bezlistý uhorský (100,0/0,0/0,0), poniklec slovenský (66,7/33,3/0,0), včelník rakúsky (100,0/0,0/0,0), vnútrozemské slanská a slané lúky (57,1/42,9/0,0), porasty borievky obyčajnej (100,0/0,0/0,0), pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu *Alyso-Sedion albi* (0,0/100,0/0,0), dealpínske travinnobylinné porasty (0,0/100,0/0,0), suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (16,7/66,7/16,6), suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (50,0/50,0/0,0), slatiny s vysokým obsahom báz (0,0/0,0/100,0) a karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (100,0/0,0/0,0).

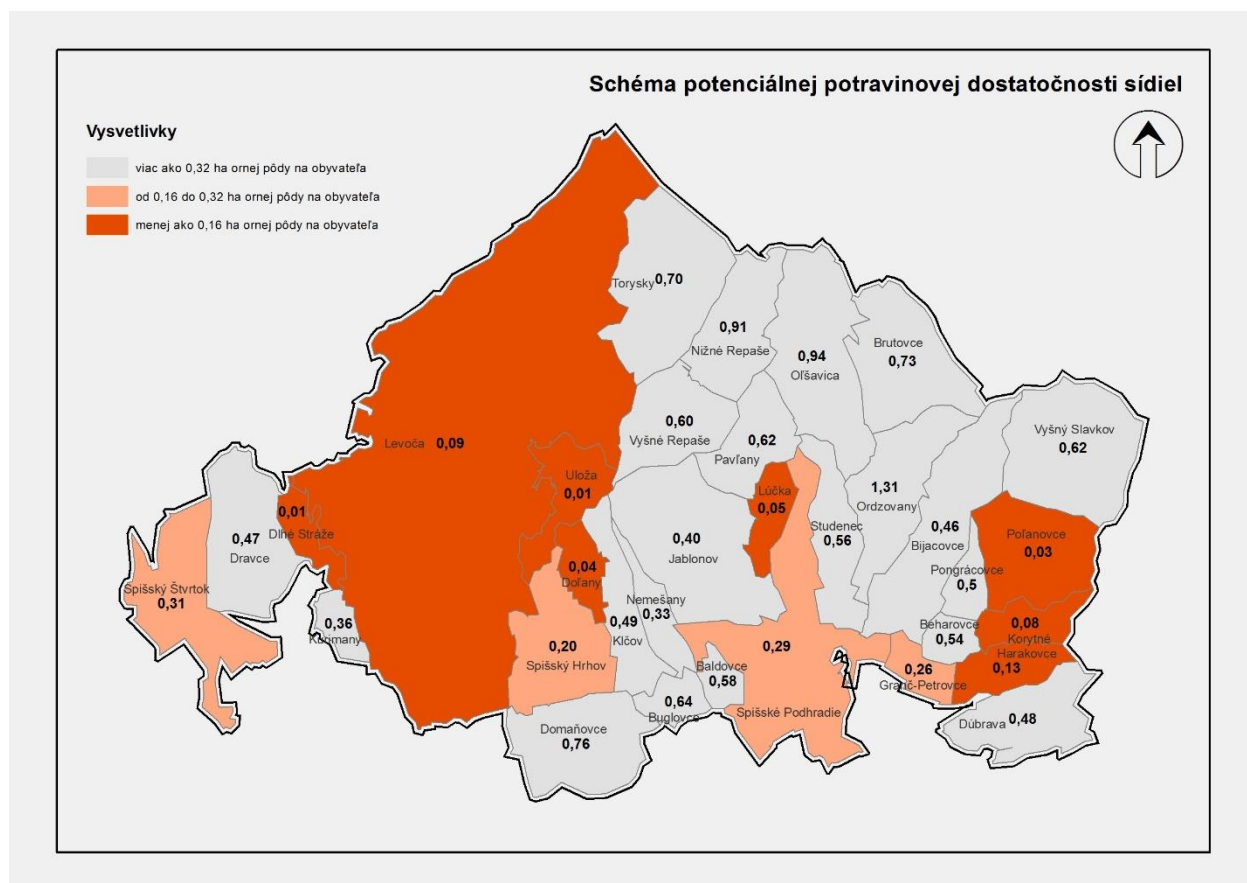
Územie európskeho významu Spišskopodhradské travertíny (SKUEV2105); o výmere 43 ha bolo vyhlásené za účelom ochrany 1 druhu (*Spermophilus citellus*) a 5 biotopov (1340 - vnútrozemské slanská a slané lúky, 6110 - pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu *Alyso-Sedion albi*, 6210 - suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží, 6510 - nížinné a podhorské kosné lúky a 91E0 - lužné víbovo-topolové a jelšové lesy).

Popis územia; prevažne teplomilné rastlinné spoločenstvá v okrajových častiach travertínových kôp, vlhkomilné a halofytne spoločenstvá a výskyt *Spermophilus citellus*. Malé fragmenty území sústredené v okrajových zónach výskytu travertínových kôp v okolí Spišského Podhradia v SV časti Hornádskej kotliny.

Stav ochrany; sýseľ pasienkový (17,9/50,0/32,1), poniklec slovenský (100,0/0,0/0,0), vnútrozemské slaniská a slané lúky (0,0/100,0/0,0) a pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu *Alyso-Sedion albi* (0,0/100,0/0,0).

III.2.3 Iné

Potenciálna potravinová dostatočnosť; ak je výmera ornej pôdy menšia ako 0,16 ha na obyvateľa, má to za následok ohrozenie potravinovej dostatočnosti obce¹. Takáto obec je závislá na dovoze aj základných potravín. V okrese Levoča je v priemere 0,25 ha ornej pôdy na obyvateľa. Slovenská republika mala 0,27 ha ornej pôdy na obyvateľa, čo je podľa národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja spodná hranica dostatočnosti, a radí sa medzi krajiny s nízkou výmerou pôdy zabezpečujúcou produkciu potravín.

Na území okresu (viď schéma potenciálnej potravinovej dostatočnosti sídiel) je potravinová nedostatočnosť v Dlhých Strážach, Levoči, Uloži, Doľanoch, Lúčke, Polanovciach, Korytnom a Harakovciach (do 0,16 ha ornej pôdy na obyvateľa). Hraničné hodnoty dosahuje Spišský Štvrtok, Spišský Hrhov, Spišské Podhradie a Granč-Petrovce (od 0,16 do 0,32 ha ornej pôdy na obyvateľa).

¹ Vilček, J. Potenciály a parametre kvality poľnohospodárskych pôd Slovenska. Geografický časopis, ISSN 0016-7193, 2011, č. 63, s. 137

III.2.4 Vyhodnotenie stanovísk k oznámeniu a rozsahu hodnotenia

K oznámeniu o strategickom dokumente, vypracovanom Mestom Levoča vo februári 2023, doručili podľa § 6 ods. 6 zákona príslušnému orgánu (OÚ Levoča, odbor starostlivosti o životné prostredie) dotknuté orgány a obce 11 stanovísk. Stanoviská verejnosti neboli doručené.

Okresný úrad Levoča, odbor starostlivosti o životné prostredie, štátna vodná správa (č. OU-LE-OSZP-2023/000360-002 z 03.03.2023); z hľadiska ochrany vodných pomerov bez pripomienok. *Zobrané na vedomie.*

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade (č. RÚVZPP/OHŽPaZ/1079/2162/2023 zo 07.03.2023); súhlasia s predloženým strategickým dokumentom. *Zobrané na vedomie.*

Okresný úrad Levoča, odbor starostlivosti o životné prostredie, štátna správa ochrany prírody a krajiny (č. OU-LE-OSZP-2023/000358-002 z 09.03.2023); konštatujú, že dokument má zväčša všeobecný charakter a priame vplyvy na chránené územia sa nepredpokladajú. Vzhľadom k tomu nemajú k stratégii žiadne námietky. *Zobrané na vedomie.*

Upozorňujú na nepresnosti v počte, druhoch a názvoch chránených území ochrany prírody uvádzaných v návrhu stratégie a uvádzajú, že v okrese Levoča sa v súčasnosti nachádzajú 3 národné prírodné rezervácie, 2 prírodné rezervácie a 6 prírodných pamiatok. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. III.1.7.1, III.2.1, III.2.2, kap. V.).*

Obec Korytné (č. 24/2023 zo 07.03.2023); nemajú pripomienky. *Zobrané na vedomie.*

Prešovský samosprávny kraj, odbor strategického rozvoja, Prešov (č. 04757/2023/DUPaZP-2 zo 07.03.2023); konštatujú, že absentuje uvedenie súladu stratégie s Územným plánom Prešovského samosprávneho kraja a jeho záväznou časťou. Pri ďalšom posudzovaní žiadajú rešpektovať platný územný plán samosprávneho kraja. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. II.6.3, kap. V.).*

Zároveň konštatujú, že pre dosiahnutie udržateľného rozvoja bude nevyhnutné pri navrhovaní nových činností rešpektovať únosnosť a možnosti adaptácie územia aj s ohľadom na nepriaznivé dopady klimatických zmien, ktoré môže výrazne negatívne ovplyvniť aj rozvoj cestovného ruchu. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. III.1.2.).*

Pri naplnení požiadaviek platnej legislatívy sa vo všeobecnosti nepredpokladajú výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie a jednotlivé navrhované aktivity/projekty, ktoré budú spĺňať limity pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie, budú pred ich samotnou realizáciou posudzované a hodnotené samostatne. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. IV.).*

Okresné riaditeľstvo policajného zboru v Poprade, odbor poriadkovej polície (č. ORPZ-PP-OPP-18-012/2023 a č. ORPZ-PP-OPP-18-013/2023 z 09.03.2023); nemajú pripomienky. *Zobrané na vedomie.*

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Levoči (č. ORHZ-LE1-2023/000084-001 z 08.03.2023); nevyjadrujú sa, pretože dokument neobsahuje riešenie protipožiarnej bezpečnosti stavby. *Zobrané na vedomie.*

Okresný úrad Poprad, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií (č. OU-PP-OCDPK-2023/010637-02 z 15.03.2023); nemajú pripomienky. *Zobrané na vedomie.*

Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, sekcia stratégie dopravy (č. 12739/2023/SSD/28439 z 15.03.2023); žiadajú postupovať v súlade s Národnou stratégiou rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR, schválenou uznesením vlády SR č. 223/2013. *Akceptované v návrhu stratégie.*

Žiadajú rešpektovať existujúce cyklistické komunikácie a nové cyklistické komunikácie odporúčajú navrhovať tak, aby boli prepojené s regionálnymi a nadregionálnymi cyklistickými komunikáciami. Cyklistické trasy žiadajú umiestňovať zásadne mimo telesa cesty I. triedy. *Akceptované v návrhu stratégie.*

Upozorňujú, že na str. 142, riadok č. 10 je uvedený zdroj, ktorý nie je internetovým odkazom a nedá sa verifikovať. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. V.).*

Do zoznamu zdrojov stratégie žiadajú zaradiť Územný plán Prešovského samosprávneho kraja a používať nový názov ministerstva. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. II.4, kap. II.6.3, kap. V.).*

Slovenský vodohospodársky podnik, povodie Hornádu, o.z., Košice (č. CS SVP OZ KE2074/2023/9 zo 16.03.2023); nemajú pripomienky. *Zobrané na vedomie.*

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, správa národného parku Slovenský raj, Spišská Nová Ves (NPSR/194-001/2023-Kraj zo 16.03.2023); upozorňujú, že kapitoly týkajúce sa ochrany prírody a krajiny vykazujú viaceré nepresnosti a nesprávne údaje. Odporúčajú využiť dokument „Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Levoča. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. III.1.7, III.2.1, III.2.2, kap. V.).*

Konštatujú, že v dokumente sú uvedené zámery, ktoré si budú vyžadovať podrobnejšie zhodnotenie a riešenia vo vzťahu k záujmom ochrany prírody a krajiny najmä cyklotrasy v chránených územiach (napr. Spišské Podhradie – Spišský hrad), parkovisko pod Spišským hradom pri Sobotisku (parkovisko v 3 etapách pre asi 300 parkovacích miest, spolu s turistickou kanceláriou a malou reštauráciou), obnova lokality Sivá brada (výstavba nových náučných chodníkov, nového parkoviska a rekonštrukcia budovy pre sociálne zariadenia a turistickú kanceláriu), dobudovanie infraštruktúry a dovybavenie športového areálu Krúžok, rozvojové aktivity v chránenom vtáčom území Levočské vrchy a v území európskeho významu Levočské dubiny (hlavne výstavba a dobudovanie dopravnej infraštruktúry). *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. IV.).*

Na rokovaní k návrhu rozsahu hodnotenia dňa 31.03.2023 nemali zúčastnení žiadne pripomienky. *Zobrané na vedomie.*

K rozsahu hodnotenia strategického dokumentu, vydaného OÚ Levoča, odbor starostlivosti o životné prostredie v apríli 2023, neboli podľa § 8 ods. 8 zákona príslušnému orgánu doručené žiadne písomné stanoviská verejnosti. *Zobrané na vedomie.*

Stanovisko k rozsahu hodnotenia doručilo **Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Levoči** (č. ORHZ-LE1-2023/000113-001 z 23.03.2023); nevyjadrujú sa, pretože dokument neobsahuje riešenie protipožiarnej bezpečnosti stavby. *Zobrané na vedomie.*

III.2.5 Vyhodnotenie plnenia bodov rozsahu hodnotenia

Rozsah hodnotenia č. OU-LE-OSZP-2023/000347-037/HE z 18. apríla 2023 v znení opravy chyby v písaní č. OU-LE-OSZP-2023/000347-040 z 15.05.2023 vydaný Okresným úradom Levoča, odbor starostlivosti o životné prostredie v bode 2.4 žiada, nad rámec prílohy č. 4 zákona, zhodnotiť splnenie jednotlivých bodov rozsahu hodnotenia v samostatnej kapitole správy o hodnotení.

Varianty pre ďalšie hodnotenie; určuje sa zhodnotenie nulového stavu a navrhovaného variantu. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. III.1.11 a kap. VI.1).*

Bod 2.1.1 správu o hodnotení vypracovať v rozsahu prílohy č. 4 zákona s osobitným prihliadnutím na špecifické požiadavky (body 2.2 až 2.6 rozsahu hodnotenia). *Akceptované v správe o hodnotení.*

Bod 2.1.2 pre hodnotenie sa nestanovuje časový harmonogram. *Zobrané na vedomie.*

Body 2.1.3 a 2.1.4 doručiť okresnému úradu 1 exemplár správy a návrhu strategického dokumentu v písomnej forme a 1 na elektronickom nosiči dát. *Akceptované.*

Body 2.2.1 až 2.2.4 vid' kapitola III.2.4 tejto správy o hodnotení.

Bod 2.3 pri príprave správy brať do úvahy pripomienky doručené k oznámeniu o strategickom dokumente. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení*

Bod 2.4 *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení*

Bod 2.5 nové skutočnosti súvisiace s predmetom posudzovania uviesť v správe o hodnotení. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (napr. geotermálna voda, poľovníctvo, tradičné krajinné štruktúry, Karpatský dohovor, územnoplánovacia dokumentácia a podklady samosprávneho kraja).*

Bod 2.6 ak existujú známe negatívne vplyvy strategického dokumentu vypracovať aj návrhy zmierňujúcich opatrení. *Akceptované a zapracované v správe o hodnotení (kap. V.)*

III.3 Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú pravdepodobne významne ovplyvnené.

Oblasti, ktoré budú pravdepodobne významne negatívne ovplyvnené neboli identifikované. Medzi oblasti, ktoré budú pravdepodobne významne pozitívne ovplyvnené patria cestovný ruch a kultúrne dedičstvo.

III.3.1 Cestovný ruch

V porovnaní s okolitými okresmi nedosahuje okres Levoča vysoké počty ubytovacích zariadení, lôžok, prenocovaní ani návštevníkov (tab. č. III.15), medziročne však v priemer rastú. V rámci okresu sa tieto zariadenia cestovného ruchu sústreďujú najmä do Levoče, Spišského Podhradia, Spišského Hrhova a Spišského Štvrtku.

Prehľad o ubytovacích zariadeniach vo vybraných okresoch a kraji

Tabuľka č. III.15

Počet ubytovacích zariadení	Rok				
	2001	2011	2016	2021	2022
Sabinov	10	11	17	17	18
Levoča	11	22	26	33	37
Stará Ľubovňa	22	42	48	57	61
Kežmarok	78	97	113	166	183
Poprad	226	223	304	444	519
Prešovský kraj	436	551	671	919	1 027
Počet lôžok	Rok				
	2001	2011	2016	2021	2022
Sabinov	743	831	585	564	590
Levoča	720	820	1 069	1 171	985
Stará Ľubovňa	1 470	2 799	2 604	2 730	2 975
Kežmarok	2 946	3 527	4 000	4 814	4 800
Poprad	16 474	14 096	15 413	20 275	20 883
Prešovský kraj	29 015	31 207	32 291	39 788	39 456
Počet prenocovaní	Rok				
	2001	2011	2016	2021	2022
Sabinov	40 179	22 891	28 572	-	7 835
Levoča	42 895	19 668	28 740	18 363	22 296
Stará Ľubovňa	207 417	159 209	173 888	-	130 308
Kežmarok	213 108	154 968	187 503	163 561	257 604
Poprad	1 839 199	1 231 150	1 780 685	1 063 011	1 714 722
Prešovský kraj	2 904 079	2 027 582	2 713 587	1 698 428	2 609 028
Počet návštevníkov	Rok				
	2001	2011	2016	2021	2022
Sabinov	11 063	8 445	9 923	-	3 344
Levoča	17 904	10 772	14 940	8 007	11 332
Stará Ľubovňa	33 122	33 009	37 355	-	32 670
Kežmarok	60 210	55 103	69 103	58 669	93 952
Poprad	447 053	390 185	575 926	350 126	609 747
Prešovský kraj	695 597	618 470	854 528	526 785	888 970

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

V mestách Levoča, Spišské Podhradie a obciach Spišský Hrhov a Spišský Štvrtok sa v roku 2020 nachádzalo 35 ubytovacích zariadení s 1297 lôžkami (tab. č. III.16). Z 11.332 návštevníkov v roku 2022 bolo 3.388 zahraničných (30%), s priemerným počtom prenocovaní 2,1 (domáci 1,9). V roku 2019 dosahoval podiel zahraničných návštevníkov 36,8 %.

Prehľad o ubytovacích zariadeniach vo vybraných sídlach okresu

Tabuľka č. III.16

Počet ubytovacích zariadení	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Levoča	21	21	20	21	23
Spišské Podhradie	5	7	7	5	5
Spišský Hrhov	8	8	8	8	-
Spišský Štvrtok	-	3	3	-	-
Okres Levoča	33	39	35	33	37
Počet lôžok	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Levoča	986	981	912	831	627
Spišské Podhradie	175	219	219	180	180
Spišský Hrhov	22	22	22	22	22
Spišský Štvrtok	-	53	54	-	-
Okres Levoča	1294	1409	1297	1171	985
Počet prenocovaní	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Levoča	26985	35763	-	-	17077
Spišské Podhradie	-	-	-	-	-
Spišský Hrhov	477	491	255	90	-
Spišský Štvrtok	-	-	-	-	-
Okres Levoča	33416	44361	23463	18363	22296
Počet návštevníkov	Rok				
	2018	2019	2020	2021	2022
Levoča	14639	17980	-	-	8902
Spišské Podhradie	-	-	-	-	-
Spišský Hrhov	219	229	93	62	-
Spišský Štvrtok	-	-	-	-	-
Okres Levoča	17602	21790	11079	8007	11332

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Podľa analytickej časti stratégie sa v roku 2020 nachádzalo v mestách Levoča, Spišské Podhradie a obciach Spišský Hrhov, Spišský Štvrtok, Bijacovce, Korytné, Olšavica, Klčov, Beharovce 76 ubytovacích zariadení 1.335 lôžkami (tab. č. III.17). Zariadenia patria k významným podnikom cestovného ruchu v okrese Levoča a počty prenocovaní za roky 2017 až 2020 sú uvedené v tabuľke č. III.18.

Prehľad ubytovacích zariadení a počty lôžok vo vybraných sídlach okresu

Tabuľka č. III.17

	Ubytovacie zariadenie						Počet lôžok
	hotel	penzión	v súkromí	apartmán	internát, ubytovňa	chata	
Levoča	4	13	20	3	2	10	946
Spišské Podhradie		5					199
Spišský Hrhov		1	1				20
Spišský Štvrtok			7				82
Dravce		3			1		30
Bijacovce		1					15
Korytné			1				4
Olšavica			1				10
Klčov		1					12
Beharovce			2				17
Spolu sídla	4	24	32	3	3	10	1335

Zdroj: analytická časť stratégie

Prehľad počtu prenocovaní podľa dane z ubytovania vo vybraných sídlach okresu

Tabuľka č. III.18

	Počet prenocovaní v rokoch			
	2017	2018	2019	2020
Levoča	25.715	27.474	33.950	19.224
Spišské Podhradie	5.329	7.114	7.473	4.889
Spišský Hrhov	daň nevyberaná			
Spišský Štvrtok	1.297	1.870	1.221	1.093
Dravce	neevídujú			
Bijacovce	neevídujú			
Korytné	250	240	260	40
Olšavica	10	25	38	10
Kličov	neevídujú			198
Beharovce	275	333	80	0
Spolu sídla	32.876	37.056	43.022	25.454

Zdroj: analytická časť stratégie

Podľa analýzy posudzovanej stratégie na území okresu disponujú najširšou ponukou gastronomických zariadení mestá Levoča a Spišské Podhradie. Levoča (2 hostince, 18 reštaurácií, hotelov a penziónov, 9 kaviarní a čajovní, 8 barov a 2 vínokúpele), Spišské Podhradie (5 reštaurácií, 1 picéria), Spišský Hrhov (1 reštaurácia), Spišský Štvrtok (2 reštaurácie), Domaňovce (1 stravovacie zariadenie, 1 picéria), Dúbrava (1 stravovacie zariadenie). V ostatných obciach okresu Levoča zapojených do stratégie sa stravovacie zariadenia nenachádzajú.

Veľkou pridanou hodnotou pre návštevníkov je Spišský salaš v Spišskom Podhradí, ktorý ponúka tradičnú gastronómiu s využitím miestnych surovín a ponukou regionálnych pokrmov.

III.3.2 Kultúrne dedičstvo

Na území okresu Levoča sa nachádza mestská pamiatková rezervácia Levoča, mestská pamiatková rezervácia Spišská Kapitula, mestská pamiatková zóna Spišské Podhradie, vidiecka pamiatková zóna Nižné Repaše a vidiecka pamiatková zóna Torysky (viď schéma kultúrnych a historických pamiatok).

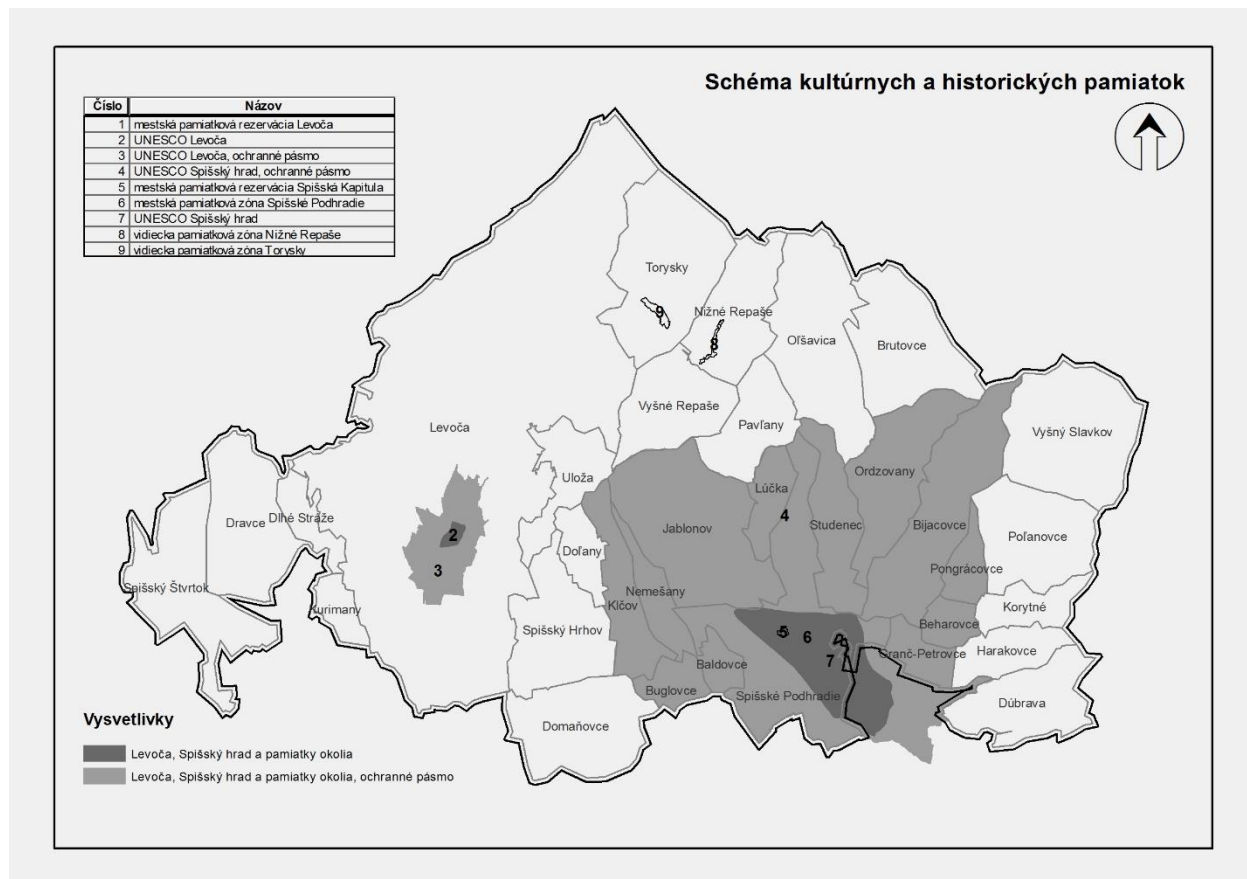
Celkom je v okrese Levoča viac ako 700 nehnuteľných kultúrnych pamiatok evidovaných pamiatkovým úradom, a spolu s okresmi Kežmarok, Košice I. a Bratislava I., má najvyšší počet pamiatkových objektov z celej Slovenskej republiky.

Program svetové dedičstvo vznikol na základe medzinárodného Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva z roku 1975. Dohovor vychádza z myšlienky, že na svete existujú miesta, či už prírodné alebo vytvorené ľuďmi, s takou výnimočnou hodnotou pre celý svet, že by mali byť považované za dedičstvo celého ľudstva (nielen za dedičstvo tej-ktorej krajiny či regiónu), ktoré by požadovalo zvláštnu ochranu, aby sa zaistilo jeho zachovanie aj pre ďalšie generácie. Od roku 1978 sú tieto výnimočné lokality zapisované do [Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva](#).

Výbor svetového dedičstva UNESCO vyhlásil Spišský hrad a pamiatok okolia za jedinečnú svetovú hodnotu a rozhodol o ich zápise do Zoznamu svetového dedičstva na svojom 17. zasadnutí v kolumbijskej *Cartagene* v dňoch 6. – 11. decembra 1993. Na svojom 33. zasadnutí v španielskej *Seville* dňa 28. júna 2009 výbor rozhodol o rozšírení tejto lokality o mesto Levoča a dielo Majstra Pavla a bol zmenený jej názov na Levoča, Spišský hrad a pamiatok okolia.

Architektonická dominanta Spišského hradu predstavuje jedinečný urbanisticko- krajinársky súbor vyrastajúci z vápencového brala. Patrí k najväčším fortifikačným stredovekým komplexom v strednej Európe. Jeho protipól predstavuje už v románskom období sídlo cirkevnej správy Spišská Kapitula. Súčasťou

lokalita je i podhradské mestečko Spišské Podhradie s typickými renesančno-barokovými meštianskymi domami a obec Žehra so svojím ranogotickým kostolom sv. Ducha s vzácnymi stredovekými freskami. Tento súbor vytvára unikátny kompozičný celok.

Levoča má zachovaný stredoveký urbanizmus mesta, mestský hradobný systém spolu s hradobnými priekopami a zachovanú typologickú dispozíciu stredovekého domu s jeho následnými vývojovými etapami až dodnes. Historické jadro Levoče bolo založené v 13. a 14. storočí v rámci opevnenia. Väčšina lokality je zachovaná a obsahuje kostol sv. Jakuba zo 14. storočia s desiatimi oltármi z 15. a 16. storočia a pozoruhodnou zbierkou polychrómných prác v neskorogotickom štýle. Oltár vysoký 18,6 metra, ktorý postavil okolo r. 1510 Majster Pavol, je najvyšším dreveným gotickým oltárom na svete.

Súčasťou lokality svetového dedičstva sú územia mestských pamiatkových rezervácií Levoča a Spišská Kapitula a mestskej pamiatkovej zóny Spišské Podhradie. Lokalita je zároveň chránená dvomi rozsiahlymi ochrannými pásmami.

III.4 Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu.

Z hľadiska podpory cestovného ruchu v okrese Levoča smerujúcej k zvýšeniu počtu domácich a zahraničných návštevníkov, predĺženiu ich pobytu na území okresu a zvýšeniu ich prínosu pre miestne hospodárstvo, sa ako environmentálne problémy javia:

- riziko nadmernej návštevnosti lokalít svetového dedičstva UNESCO,
- erózia pôdy na turistických značených chodníkoch a cykloturistických trasách,
- nárast množstva vyprodukovaných odpadov
- nerešpektovanie spôsobu života miestneho obyvateľstva a jeho vlastníckych práv,
- znižovanie potravinovej dostatočnosti miestneho obyvateľstva záberom nových plôch ornej pôdy na výstavbu infraštruktúry cestovného ruchu, zalesňovanie, či premenu na trvalé trávne porasty,
- vyrušovanie poľovnej zveri (chodníky, rozhľadne,) nadmernou návštevnosťou turistami a prerušovaním jej migračných koridorov infraštruktúrou cestovného ruchu,
- postupná etnická výmena obyvateľov okresu.

Zo zdravotného hľadiska predstavuje problém spotreba pitnej vody v domácnostiach, ktorá je výrazne pod hygienickým minimom stanoveným WHO a predstavuje riziko zníženia hygienickej úrovne (osobná hygiena, prevádzka v zariadeniach s možnosťou ohrozenia zdravia ľudí a pod.) obyvateľov okresu Levoča.

III.5 Environmentálne aspekty vrátane zdravotných aspektov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu.

Na medzinárodnej, národnej, ani inej úrovni neboli z hľadiska rozvoja cestovného ruchu identifikované žiadne relevantné environmentálne či zdravotné aspekty.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia

IV.1 Trvalo udržateľný rozvoj, vybrané kritéria a ukazovatele hodnotenia vplyvov

Trvalo udržateľný rozvoj je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov. Vychádza z poznania, že akýkoľvek nekontrolovateľný rast (napr. cestovného ruchu) je neudržateľný v prostredí obmedzených zdrojov. Hodnotenie stratégií jednotlivých oblastí života možno vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju realizovať na základe 16 princípov (na riadenie činnosti ľudí), 40 kritérií (na posudzovanie uplatnenia princípov) a 132 ukazovateľov uvedených v „Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja“, prijatej vládou Slovenskej republiky dňa 10.10.2001.

Za trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v okrese Levoča považujeme teda cielený, priebežný, komplexný a synergický proces, smerujúci k takému funkčnému modelu cestovného ruchu na území okresu Levoča, ktorý kvalitne uspokojuje biologické, materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom eliminuje alebo výrazne obmedzuje zásahy ohrozujúce, poškodzujúce alebo ničiacie podmienky a formy života, nezaťažuje krajinu nad únosnú mieru, rozumne využíva jej zdroje a chráni kultúrne a prírodné dedičstvo.

Na vyhodnotenie návrhu regionálnej „Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča“ boli z národnej stratégie pre každú oblasť trvalo udržateľného rozvoja vybrané a upravené nasledovné regionálne podmienky a hľadiská:

i) SOCIÁLNO-KULTÚRNA OBLASŤ TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA

(1) **Kvalita a dĺžka života, populačný vývoj a vzdelanostná úroveň obyvateľstva;** sociálny aspekt TUR vychádza zo základného faktu, že skutočným bohatstvom spoločnosti sú jej ľudia. Cieľom TUR by preto malo byť vytvorenie takého prostredia, ktoré umožní prežiť ľuďom dlhý, zdravý, plnohodnotný a tvorivý život (napr. stredná dĺžka života, celková úmrtnosť a zdravotný stav obyvateľstva).

Trvalo udržateľná spoločnosť by mala byť dostatočne predvídavá, mala by pružne reagovať na nové situácie a byť dostatočne uvedomelá (múdra) v tom zmysle, že nebude ohrozovať fyzické ani sociálne systémy, podporujúce jej ďalšiu existenciu. Takáto spoločnosť by si mala vytvárať vhodné informačné, sociálne a inštitucionálne mechanizmy za účelom usmerňovania demografického vývoja a využívania ľudského kapitálu.

Udržateľná spoločnosť by však mala mať záujem predovšetkým na kvalitatívnom rozvoji a nie na fyzickej expanzii. Základným atribútom udržateľnosti nielen v prírode a krajine, ale aj v ľudskej spoločnosti, je diverzita. Preto udržateľná spoločnosť jednoznačne podporuje a rozvíja kultúrnu pestrosť a lokálnu a regionálnu autonómiu. Rýchly a niekedy neregulovaný rast obyvateľstva spôsobuje následné environmentálne problémy.

K pomerne významným zmenám demografického správania prispeli pravdepodobne zhoršené životné podmienky mladých ľudí pri zakladaní rodiny (finančná nedostupnosť bytov, zvýšené životné náklady, obava zo straty zamestnania), etnické zloženie obyvateľstva a jeho zdravotný stav obyvateľstva (veľmi pomalé zvyšovanie strednej dĺžky života).

(2) **Zdravie ľudí a zdravotná starostlivosť**; zdravotný stav ovplyvňuje charakter ekonomického vývoja, situácia v zdravotníctve, nižšia vzdelanostná úroveň, nezamestnanosť a nezdravý životný štýl. Úroveň zdravotníckych služieb poskytovaná radovým občanom sa znížila a zdražela.

(3) **Sociálne problémy, sociálna pomoc a sociálno-patologické javy**; sociálne problémy predstavujú bezprostredné dôsledky nepriaznivej sociálnoekonomickej situácie regiónu, resp. krajiny, sú odrazom celkového komplexného vývoja spoločnosti. K najzjavnejším patria nezamestnanosť a chudoba (hmotná núdza) a sociálna odkázanosť, ktoré si vyžadujú sociálnu pomoc.

Národnostné menšiny a etnické skupiny by sa mali bez prekážok a diskriminácie tešiť v plnom rozsahu z ľudských práv a základných slobôd a plne sa podieľať na udržateľnom rozvoji svojej krajiny.

Výkon práv občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám nesmie viesť k diskriminácii ostatného obyvateľstva. Cigáni sú etnickým spoločenstvom, ktoré z rôznych príčin tradične tvoria periférnu skupinu spoločnosti (kultúrna odlišnosť od ostatných obyvateľov, malá prispôsobivosť, nízka vzdelanosť a pod.), čo má za následok dištanciu značnej časti majoritného obyvateľstva.

(4) **Osídlenie a sídla**; podiel vidieckeho obyvateľstva na Slovensku za ostatné štyri desaťročia výrazne poklesol. V okrese Levoča ako celku stúpol zo 42,6 % v roku 1996 na 46,3 % v roku 2022. Vyludňovanie niektorých obcí napriek tomu pokračuje, pričom najvyšší úbytok zaznamenali práve najmenšie obce na severe okresu. Z hľadiska zachovania diverzity krajiny a funkcií, ktoré plnia tieto sídla, je potrebné iniciovať aktivity smerujúce k ich revitalizácii a k oživeniu tohto vidieckeho priestoru (napr. samozásobiteľstvo, zručnosť, konzumentská skromnosť, schopnosť kombinovať rôzne zdroje príjmov, pretrvávajúca rodina, susedská výpomoc, miera sociálnej kontroly).

V mestách vytvárať podmienky pre kvalitatívne orientovaný rozvoj mestských sídiel (napr. lepšie bývanie a služby, racionálne využitie zeme, zvýšená estetická úroveň prostredia, mestský život, stabilizácia mestskej populácie). Doposiaľ sa na úrovni republiky nezvýhodňuje bývanie na vidieku, najmä v ekonomicky slabších alebo zaostalých regiónoch, čo bráni migrácii obyvateľstva na vidiek alebo aspoň spomaleniu ich odchodu do miest. Obývanosť existujúceho bytového fondu na vidieku tvorí pritom kľúčový predpoklad pre zabezpečenie TUR vidieckych sídiel (vytvára dostatočný sociálny kapitál pre údržbu, obnovu a zhodnocovanie sídiel).

(5) **Kultúrne dedičstvo, historické štruktúry krajiny a pamiatkový fond**; pod pojmom kultúrne dedičstvo sa rozumejú nielen kultúrne pamiatky materiálnej povahy, ale aj duchovné hodnoty (svetonázorové, náboženské, filozofické, etické, estetické, sociálne a iné tradície) a poznanie skutočnej minulosti (dejín svojej obce, regiónu, národa a štátu). Kultúrne dedičstvo vytvára priestor pre zvyšovanie atraktivity (bonity) prostredia pre bývanie, rekreáciu, prácu a podnikanie, posilňovanie identity sídla a regiónu, podpory pocitu domova a poznania prostredia. Ochranu prvkov kultúrneho dedičstva (vrátane prejavov tradičnej duchovnej kultúry) s ochranou okolitého prírodného prostredia spojenú do nedeliteľného a vzájomne sa obohacujúceho a previazaného celku môžeme definovať ako ochranu kultúrnej krajiny.

Symbiózu kultúrnych a prírodných hodnôt územia reprezentuje lokalita Levoča a Spišský hrad s okolitými pamiatkami, ktorá je zapísaná v Zozname svetového dedičstva.

V súčasnej individuálnej bytovej výstavbe sa presadila výstavba nákladných a energeticky náročných rodinných domov a syndróm uzavretého obydlija. Zatiaľ čo pôvodná architektonická a urbanistická tvorba sa snažila o vzájomnú "komunikáciu" a zosúladenie susediacich nehnuteľností s cieľom vytvárania harmonických štvrtí a celkov. Tradičná ľudová architektúra a tradičné stavebné postupy sú pre nás dnes úžasným zdrojom poznania, ale ich pozitívne princípy sa len minimálne uplatňujú v súčasnej architektonickej tvorbe.

(6) **Kultúra a jej rozvoj;** pojem kultúra predstavuje veľmi široký komplex vyšších postojov človeka k svojmu okoliu i k sebe navzájom. Zo základných hodnôt sú dôležité napr. kladný vzťah k práci ako k základnej ľudskej hodnote, prejavy racionálnej spotreby, pozitívny vzťah k prírodnému prostrediu (zem bola uctievaná ako živiteľka), hospodárnosť, šetrnosť, sebestačnosť, schopnosť aktívne využívať voľný čas, tvorivosť a aktivita prejavované v ľudovej zábave a v ľudovej umeleckej tvorivosti a iné.

Kultúrne zariadenia sa v súčasnosti využívajú na kultúru veľmi málo, existuje množstvo nefunkčných knižníc, kultúrnych domov, pamätných izieb.

Je naliehavá potreba zvyšovania uvedomenia ľudí a spoločnosti v otázkach zodpovednosti jednotlivca a spoločnosti za prírodné, sociálne a historické prostredie, od lokálnej až po globálnu úroveň.

Veľmi dôležitým faktorom ovplyvňujúcim TUR vo vzťahu ku kultúre je kvalita sprostredkovaných informácií a ich forma. Viaceré periodiká sú prejavmi nekultúrnosti až dekadencie (produktom trhu) a nevedú k podpore TUR.

(7) **Vedomie ľudí, výchova, vzdelávanie a osвета;** všetky zložky ľudského vedomia (historické, kultúrne, sociálne, environmentálne a právne) priamo ovplyvňujú zmýšľanie a konanie človeka (vrátane vzťahu k prostrediu). Preto je úloha výchovy, osvety a vzdelávania kľúčová pre zabezpečenie TUR. Jedným z najvýznamnejších hybných momentov v novodobých dejinách bol bezpochyby ideál národného, resp. štátneho vlastenectva.

Vedomie človeka sa prirodzeným spôsobom formuje postupne – od poznania minulosti jeho rodiny, bydliska a regiónu, s ktorým sa stotožňuje. Len na tejto báze vzniká úprimné vlastenectvo, precítený vzťah k národu a prostrediu, ku ktorému človek patrí a k štátu, v ktorom žije. Okrem rodiny, školy a osvetových zariadení, je pri formovaní ľudského vedomia účinná vedecko-populárna produkcia a umenie.

ii) EKONOMICKÁ OBLASŤ TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA

V roku 2021 bola najvýznamnejším zamestnávateľom v okrese Levoča verejná správa, školstvo a zdravotníctvo (2475 zamestnancov). Nasledoval priemysel (501 zamestnancov), prvovýroba (359 zamestnancov) a 202 zamestnancov pracovalo v odvetví umenia, zábavy a rekreácie. Podľa počtu živnostníkov a zamestnancov v prvovýrobe a druhovýrobe sú vybrané nasledovné odvetvia:

(1) **Priemysel;** Slovensko ešte ako súčasť Československa sa stalo stredne rozvinutou industriálnou krajinou s rozvinutým priemyslom. Po roku 1990 došlo k prudkému zníženiu priemyselnej produkcie ktorá sa výrazne prejavila aj v okrese Levoča.

(2) **Pol'né, lesné a vodné hospodárstvo, poľovníctvo a rybárstvo;** potenciál produkčných, ekologických a environmentálnych funkcií pôdy, lesa a vody je v súčasnosti na hranici dostatočnosti.

Strategickým záujmom krajiny súvisiacim s poľnohospodárstvom je potravinová bezpečnosť. Prioritou poľnohospodárstva by mal byť najmä rozvoj tradičných foriem poľnohospodárstva, alternatívneho (tzv. ekologického) poľnohospodárstva a podpora mimoprodukčných funkcií krajiny.

Dlhodobým strategickým cieľom lesníctva a jeho hospodárskej časti (lesného hospodárstva) je zachovanie, zvelaďovanie a obhospodarovanie lesov na dosiahnutie plného potenciálu ich produkčných a verejnoprospešných funkcií.

Zvyšovanie kvality a genofondu lovnej zveri a rýb v poľovníctve a rybárstve.

Špecifická spotreba vody v domácnostiach. Dostatok vody pre každého občana.

(3) **Umenie, zábava a rekreácia – cestovný ruch;** cestovný ruch je jedným z odvetví, ktoré môžu napomôcť prechodu ekonomiky okresu na trajektóriu TUR. Okres Levoča má k tomu všetky danosti ako sú prírodné krásy, ľudský potenciál a ďalšie. Na druhej strane má okres veľkú príležitosť realizovať

ciele udržateľného rozvoja, pretože sa tu doposiaľ neprejavili výrazné negatívne vplyvy masového rozvoja cestovného ruchu, v podnikateľskej sfére prevažujú malokapacitné zariadenia a domáci kapitál. Podpora rozvoja cestovného ruchu by sa mala zamerať najmä na domáci cestovný ruch, aktívny zahraničný cestovný ruch a podporu domácich malých a stredných podnikateľov.

(4) **Stavebníctvo**; po roku 1990 sa investičná výstavba a stavebníctvo sa dostali do výrazného útlmu. Výrazne zaostala bytová výstavba a občianska vybavenosť sídiel školskými, zdravotníckymi a kultúrnymi stavbami. Významne sa však zvýšil podiel nebytových stavieb peňažných ústavov a cirkevných stavieb. Najmenej boli týmto vývojom postihnuté malé podniky a živnostníci, ktorí svoj výrobný program orientujú predovšetkým na malé stavby, opravu a údržbu.

iii) ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA

(1) Zložky životného prostredia

- (a) geologické a geomorfologické podmienky (*litosféra*); miera využitia obnoviteľných geotermálnych zdrojov je veľmi nízka, resp. žiadna. Trvalo udržateľné využívanie surovinových zdrojov malo byť založené na postupnej reálnej náhrade neobnoviteľných zdrojov surovín. Žiadúce je podporiť využívanie potenciálu geotermálnej energie.
- (b) Atmosféra (klimatologické a meteorologické podmienky).
- (c) Hydrosféra (hydrologické podmienky); miera využitia pitnej vody, hygienické minimum spotreby, minerálne vody, geotermálna voda.
- (d) Pedosféra (pedologické podmienky); využitie pôdy, potenciálna potravinová dostatočnosť (orná pôda/obyv.).
- (e) Biosféra (biologické podmienky).

(2) **Rizikové faktory**; fyzikálne (rádioaktivity, hluku, vibrácií, elektromagnetických polí), chemické (škodlivých odpadov a chemických látok), havárie a živelné pohromy (napríklad povodní, zemetrasení, zosuvov a lavín, požiarov, dopravnej nehodovosti).

(3) **Príroda a krajina, jej ochrana a tvorba**

- (a) štruktúra krajiny (zmeny priestorovej štruktúry, zmeny kvality),
- (b) ochrana prírody (význam národný, európsky, svetový, USES).

V procesnosti posudzovania vplyv na životné prostredie sa rozlišujú vplyvy priaznivé a vplyvy nepriaznivé. Kritériom tohto členenia vplyvov je predstava človeka o priaznivej kvalite životného prostredia a záujem na jeho udržaní. Priaznivý vplyv zlepšuje kvalitu životného prostredia pre človeka, nepriaznivý ju v rôznej miere znižuje. Významný nepriaznivý vplyv je ten, ktorý mení alebo poškodzuje životné prostredie nad prah únosnosti.

IV.2 Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie.

Hodnotenie návrhu Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča je vykonané vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju územia okresu. Použité princípy, kritéria a ukazovatele sú vybrané z Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja, prijatej vládou Slovenskej republiky dňa 10.10.2001. Pri hodnotení potenciálnych vplyvov sa využila matica príčin a účinkov, ktorá je uvedená v prílohe tejto správy.

Celkom bolo identifikovaných 50 významných priaznivých vplyvov návrhu Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča. V ekonomickej oblasti TUR 28 vplyvov, sociálno-kultúrnej oblasti TUR 15 vplyvov a v environmentálnej oblasti TUR 7 významných priaznivých vplyvov.

Štyri strategické oblasti (manažment, partnerstvá a marketing, komunikácia a poznatky) významne priaznivo ovplyvňujú prostredníctvom navrhnutých opatrení iba ekonomickú oblasť trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča, s úzkym zameraním na priemysel cestovného ruchu.

Strategická oblasť „Infraštruktúra a služby“, okrem ekonomickej oblasti TUR, významne priaznivo ovplyvňuje aj sociálno-kultúrnu oblasť trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča.

Strategická oblasť „Prírodné a kultúrno-historické dedičstvo“ ako jediná prostredníctvom navrhnutých opatrení významne priaznivo ovplyvňuje všetky tri oblasti trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča.

Najvyšší počet významných priaznivých vplyvov prináša okresu Levoča strategická oblasť „Prírodné a kultúrno-historické dedičstvo“ (+20), najmä jej opatrenia 5.2 Revitalizácia a ochrana prírodných zdrojov (+7) a 5.1 Rekonštrukcia a obnova kultúrno-historických pamiatok (+6).

Pre vyváženosť pôsobenia stratégie na trvalo udržateľný rozvoj okresu Levoča je žiadúce v aktivitách štyroch strategických oblastí (manažment, partnerstvá a marketing, komunikácia a poznatky) zohľadniť aj sociálno-kultúrnu a environmentálnu oblasť trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča.

Významné nepriaznivé vplyvy stratégie cestovného ruchu na životné prostredie neboli identifikované. Pri naplnení požiadaviek platnej legislatívy sa vo všeobecnosti nepredpokladajú významné nepriaznivé vplyvy na životné prostredie a jednotlivé navrhované aktivity, ktoré budú prekračovať prahové hodnoty pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie, budú pred ich samotnou realizáciou posudzované a hodnotené samostatne.

Zo zámerov uvedených v návrhu stratégie si na úrovni procesu hodnotenia činností (EIA) môžu vyžadovať podrobnejšie zhodnotenie a riešenia vo vzťahu k záujmom ochrany prírody a krajiny najmä:

- cyklotrasy v chránených územiach (napr. Spišské Podhradie – Spišský hrad),
- parkovisko pod Spišským hradom pri Sobotisku (parkovisko v 3 etapách pre asi 300 parkovacích miest, spolu s turistickou kanceláriou a malou reštauráciou),
- obnova lokality Sivá brada (výstavba nových náučných chodníkov, nového parkoviska a rekonštrukcia budovy pre sociálne zariadenia a turistickú kanceláriu)
- dobudovanie infraštruktúry a dovybavenie športového areálu Krúžok,
- rozvojové aktivity v chránenom vtáčom území Levočské vrchy a v území európskeho významu Levočské dubiny (hlavne výstavba a dobudovanie dopravnej infraštruktúry).

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

V.1 Územnoplánovacie opatrenia

1. Zosúladiť územné plány zapojených miest a obcí s relevantnými výstupmi stratégie cestovného ruchu. Definovať jednotné architektonické prvky zariadení cestovného ruchu v prírode vychádzajúce z miestnej drevenej ľudovej architektúry.
2. Zpracovať do stratégie výstupy Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja pre oblasť rekreácie, turizmu a cestovného ruchu relevantné pre okres Levoča (kap. II.6.3 správy o hodnotení).
3. Iniciovať zosúladenie Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja so stratégiou cestovného ruchu a v územnom pláne regiónu:
 - a. Zahrnúť obce Uloža, Vyšné Repaše, Pavľany, Torysky, Nižné Repaše, Olšavicu, Brutovce a Levoču do RKC Stredný Spiš a Levočské vrchy. Levoču chápať ako nástupný priestor do Levočských vrchov. Zosúladiť grafickú a záväznú časť ÚPD.
 - b. Vypustiť navrhovanú vodnú nádrž Levoča evidovanú podľa územného plánu samosprávneho kraja v kategórii E.
 - c. Trasu Eurovelo 11 presmerovať k pamiatkam UNESCO v Kežmarku, Levoči a Spišskému Podhradiu (Stará Ľubovňa – Kežmarok – Levoča – Spišské Podhradie – Poľanovce – Vyšný Slavkov - Torysa).

V.2 Iné opatrenia

4. Zpracovať do stratégie relevantné výstupy protokolu o trvalo udržateľnom cestovnom ruchu Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát, s cieľom maximalizovať prínosy cestovného ruchu k biodiverzite, ekosystémom a hospodárskemu a sociálnemu rozvoju, ako aj prínosy biodiverzity k cestovnému ruchu, pri súčasnom zmierňovaní nepriaznivých ekologických, environmentálnych a sociálno-ekonomických vplyvov cestovného ruchu, najmä:
 - a. integrovať trvalo udržateľný rozvoj v rámci celkovej politiky a aktivít smerujúcich k trvalo udržateľnému rozvoju v tejto oblasti,
 - b. zabezpečiť kvalitné analýzy a podklady pre stratégiu trvalo udržateľného cestovného ruchu, vrátane vyhodnotenia socio-ekonomického a environmentálneho rámca a potrieb lokality a spôsobu, akým súvisia s cestovným ruchom, inventár aktivít cestovného ruchu a atrakcií, berúc do úvahy vplyv na ekosystémy, biologickú diverzitu a miestnu kultúru a tradície, ako aj zabezpečiť analýzu existujúcich a potenciálnych budúcich trhov,
 - c. podporovať transformáciu sektora cestovného ruchu k udržateľnejším postupom prostredníctvom odborných školení, smerníc a príručiek, atď.,
 - d. posilniť komunikáciu medzi turistami a miestnymi komunitami, napríklad prostredníctvom osvetových kampaní o kultúrnych a prírodných hodnotách destinácie a informáciách o ich ochrane, podpora kvalitných informácií pre turistov prostredníctvom médií a
 - e. zabezpečiť bezbariérový prístup do turistických zariadení (dopravná a ubytovacia infraštruktúra).

5. Zpracovať do stratégie nadregionálny turistický koridor Maďarsko - Košice – Krompachy – SNV – Levoča – Levočská dolina – Ľubica – Kežmarok – Poľsko podľa územnej prognózy Generel dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja (PSK, 2015) a relevantné výstupy z Urbanistickej štúdie Javorina (PSK, 2012).
6. Pre zlepšenie dopravnej dostupnosti obcí Nižné a Vyšné Repaše, Torysky, Brutovce a Pavľany vybudovať cestné prepojenie na diaľnicu D1 v úseku Poľanovce – Vyšný Slavkov v rozsahu podľa ÚPN PSK, ako navrhované prepojenie ciest III/3218 a III/3203.
7. Cestovný ruch v okrese Levoča založiť na pamiatkach UNESCO. Priemysel cestovného ruchu nepovažovať za hlavnú hospodársku oblasť okresu Levoča.
8. Pri tvorbe jednotného imidžu okresu na európskom trhu cestovného ruchu vychádzať zo spojenia karpatskej prírody, drevenej ľudovej architektúry a kamenných obranných a gotických stavieb.
9. Medzi základné zdroje cestovného ruchu na území okresu Levoča zaradiť aj:
 - a. geotermálnu energiu Levočskej panvy, prednostne pre kúpeľníctvo, šport a rekreáciu,
 - b. poľovnícku turistiku založenú na chove karpatského jeleňa,
 - c. tradičné krajinné štruktúry lúčno-pasienkovej krajiny a baníckej krajiny.
10. Obce Nižné a Vyšné Repaše, Torysky, Brutovce a Pavľany lokalizované na hornom povodí Torysy a charakteristické významným poklesom počtu obyvateľov, z hľadiska zdrojov cestovného ruchu založiť na geotermálnych vodách (severovýchodná časť Levočskej panvy), pamiatkových rezerváciách ľudovej architektúry (Nižné Repaše, Torysky) a tradičných krajinných štruktúrach (lúčno-pasienková krajina).
11. Zpracovať do stratégie kategorizáciu významu ponuky cestovného ruchu, napríklad nasledovne:

svetové:	pamiatky UNESCO
medzinárodné:	chránené vtáčie územie, územia európskeho významu, poľovníctvo,
národné:	pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry, minerálne vody, historické krajinné štruktúry, geotermálna energia,
krajské:	zdroje pitnej vody, spišský salaš
12. V aktivitách štyroch strategických oblastí posudzovaného dokumentu (manažment, partnerstvá a marketing, komunikácia a poznatky) zohľadniť aj sociálno-kultúrnu a environmentálnu oblasť trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča.
13. Chránené územia ochrany prírody a vôd považovať za limity podpory cestovného ruchu pre všetky sídla okresu Levoča. Podporou cestovného ruchu sa pre tieto účely rozumejú aktivity smerujúce k zvýšeniu počtu domácich a zahraničných návštevníkov, predĺženiu ich pobytu na území okresu Levoča a zvýšeniu ich prínosu pre hospodárstvo okresu.
14. Zachovanie potravinovej dostupnosti obyvateľov obcí považovať za jeden z limitov podpory cestovného ruchu pre všetky vidiecke sídla okresu Levoča.
15. Pre zachovanie tradičnej lúčno-pasienkovej krajiny podporiť primeranú poľnohospodársku výrobu, zohľadňujúcu zachovanie potravinovej dostupnosti obyvateľov obcí a ochranu vtáčích druhov a ich biotopov (chránené vtáčie územie).
16. Zvážiť prijatie organizačných a inštitucionálnych opatrení na zvýšenie kvality genofondu jelenej zveri ako jedného zo zdrojov cestovného ruchu v okrese Levoča.
17. Z formálnych nedostatkov návrhu stratégie:
 - a. Upresniť počty, druhy a názvy chránených území ochrany prírody okresu Levoča v rozsahu pripomienok k oznámeniu o strategickom dokumente (OÚ Levoča, štátna správa ochrany

- prírody a krajiny a MŽP SR, správa NP Slovenský raj) a kapitol III.1.7.1, III.2.1 a III.2.2 správy o hodnotení.
- b. Na str. 142, riadok č. 10 návrhu stratégie je uvedený zdroj, ktorý nie je internetovým odkazom a nedá sa verifikovať (*stanovisko MD SR k oznámeniu*).
 - c. Text stratégie pred schvaľovaním podrobiť jazykovej úprave.

VI. Dôvody výberu zvažovaných alternatív, opis toho ako bolo vykonané vyhodnotenie a ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií

VI.1 Dôvody výberu zvažovaných alternatív zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu.

Hodnotený návrh strategického dokumentu „Stratégia cestovného ruchu v okrese Levoča“ je spracovaný bez variantov a alternatív.

VI.2 Opis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie.

Hodnotenie vplyvov sa vykonalo po spracovaní návrhu strategického dokumentu (ex-post hodnotenie). Pri hodnotení potenciálnych vplyvov sa využila matica príčin a účinkov. V matici sa priradili strategickým oblastiam a opatreniam cestovného ruchu okresu Levoča (príčina) predpokladané vplyvy (účinkov), ktoré sú rozčlenené do troch oblastí trvalo udržateľného rozvoja (sociálno-kultúrna, ekonomická a environmentálna). V tomto kroku išlo o identifikáciu univerzálnych, všeobecne platných zákonitostí príčin a účinkov. Identifikované boli priaznivé aj nepriaznivé vplyvy strategického dokumentu.

Po vyjadrení rozsahu vplyvov sa pristúpilo k posúdeniu ich významnosti s prihliadnutím na špecifické podmienky posudzovaného strategického dokumentu a s prihliadnutím na charakter riešeného územia. V tomto kroku boli identifikované významné priaznivé vplyvy na životné prostredie troch oblastí trvalo udržateľného rozvoja okresu. Významné nepriaznivé vplyvy neboli zistené.

Zo základných údajov o súčasnom stave životného prostredia okresu Levoča, vzťahu dokumentu k medzinárodným dohovorom, či územnoplánovacej dokumentácii a územnoplánovacím podkladom samosprávneho kraja, vyplynulo poznanie o možnosti rozšírenia ponuky cestovného ruchu a potrebe zosúladenia stratégie s plánovacími dokumentmi, čo sa prejavilo v navrhovaných opatreniach.

Na vyjadrenie priestorového rozsahu vplyvov strategického dokumentu a identifikáciu problémových a konfliktných území sa využila metóda prekryvania tematických máp. Na jednotlivých vrstvách sa vyjadrili tradičné krajinné štruktúry, chránené územia ochrany prírody, vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva, podiel etnickej skupiny, poľovné hospodárstvo a kultúrne a historické pamiatky.

VI.3 Ťažkosť s poskytovaním potrebných informácií.

Počty ubytovacích a stravovacích zariadení nie sú k dispozícii za všetky obce okresu, ani za všetky obce zúčastnené v projekte. Chýbajú taktiež jednotlivé údaje o návštevnosti Levoče, Spišského hradu a pamiatok okolia zapísaných do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Niektoré významné použité zdroje:

- ✓ Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, 1975
- ✓ Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát a jeho protokol o trvalo udržateľnom cestovnom ruchu
- ✓ Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky, 2001
- ✓ Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002
- ✓ Atlas rómskych komunit na Slovensku, UNDP, 2013
- ✓ Územný plán Prešovského samosprávneho kraja, PSK, 2019
- ✓ Územná prognóza Generel dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja, PSK, september 2015
- ✓ Urbanistická štúdia Javorina, PSK, 2012
- ✓ Regionálny územný systém ekologickej stability pre územie okresu Levoča, SAŽP, 2013
- ✓ Štatistický úrad Slovenskej republiky, verejné databázy *Datacube*, *Statdat*
<https://datacube.statistics.sk/>
- ✓ Mapový klient ZB GIS a predvolené mapové služby, Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky <https://zbgis.skgeodesy.sk/>
- ✓ Geoportál, mapové služby, rad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
<https://www.geoportal.sk/sk/sluzby/mapove-sluzby/wms/>
- ✓ Enviroportál, SAŽP <https://www.enviroportal.sk/envidat>

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

Pre zabezpečenie dlhodobého kontinuálneho a štandardizovaného merania parametrov cestovného ruchu v okrese Levoča navrhujeme sledovať počty lôžok, stoličiek, prenocovaní, pomer lôžok k počtu obyvateľov sídiel, špecifickú spotrebu pitnej vody a etnické zloženie obyvateľstva v členení slováci, rusíni, cigáni.

Všetky údaje získavať zo zistení Štatistického úradu Slovenskej republiky a štatistík riadiacej inštitúcie cestovného ruchu v Meste Levoča pre okres Levoča, ktorá vznikne podľa opatrenia č. 1.1 stratégie.

Sledované prvky budú súčasťou výročných správ o vykonávaní Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča.

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie

Pravdepodobné významné cezhraničné environmentálne vplyvy návrhu strategického dokumentu „Stratégia cestovného ruchu v okrese Levoča“, vrátane vplyvov na zdravie, neboli identifikované.

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

Stratégia cestovného ruchu v okrese Levoča (ďalej iba stratégia) predstavuje strednodobý rozvojový dokument, ktorý je spracovaný na okresnej úrovni a prezentuje cestovný ruch ako jednu z prioritných oblastí okresu Levoča na obdobie rokov 2021 až 2027 a výhľadovo do roku 2030. Dokument vymedzuje víziu cestovného ruchu, identifikuje problémové okruhy a navrhuje riešenia základných a nosných otázok ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v okrese Levoča.

Víziou stratégie je ucelená, vzájomne prepojená, atraktívna a konkurencieschopná *destinácia* s ponukou kvalitnej infraštruktúry a služieb cestovného ruchu, ktorej lídrom je mesto Levoča, známe ako gotický odkaz Slovenska pre celú Európu. Za hlavný problém stratégie považuje nedostatočnú konkurencieschopnosť okresu a chýbajúci jednotný imidž na európskom trhu cestovného ruchu. Navrhované riešenia základných a nosných otázok rozvoja trvalo udržateľného cestovného ruchu sú rozdelené do šiestich strategických oblastí. Pre každú oblasť stratégia definuje cieľ s indikátormi jeho plnenia a navrhuje aktivity s opatreniami na ich realizáciu. Definovaný je taktiež riadiaci orgán, výkonný orgán, výkonná zložka a kontrolný orgán stratégie cestovného ruchu v okrese a spôsob monitorovania.

Za obzvlášť dôležité oblasti životného prostredia, ktoré by mohla stratégia ovplyvniť, správa o hodnotení považuje Chránené vtáčie územie Levočské vrchy, územia európskeho významu (Dravčianská stráň, Levočské dubiny, Hrádok, Spišskopodhradské stráne, Spišskopodhradské travertíny, Jereňaš, Rajtopíky, Ordzovianske dubiny) a potenciálnu potravinovú dostatočnosť vidieckych obcí.

Hodnotenie návrhu Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča bolo vykonané vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju územia okresu za pomoci princípov, kritérií a ukazovateľov z Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja, prijatej vládou Slovenskej republiky dňa 10.10.2001.

Celkom bolo identifikovaných 50 významných priaznivých vplyvov návrhu stratégie. V ekonomickej oblasti trvalo udržateľného rozvoja 28 vplyvov, sociálno-kultúrnej oblasti trvalo udržateľného rozvoja 15 vplyvov a v environmentálnej oblasti trvalo udržateľného rozvoja 7 významných priaznivých vplyvov. Štyri strategické oblasti (manažment, partnerstvá a marketing, komunikácia a poznatky) významne priaznivo ovplyvňujú prostredníctvom navrhnutých opatrení iba ekonomickú oblasť trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča, s úzkym zameraním na priemysel cestovného ruchu. Strategická oblasť „Infraštruktúra a služby“, okrem ekonomickej oblasti TUR, významne priaznivo ovplyvňuje aj sociálno-kultúrnu oblasť trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča. Strategická oblasť „Prírodné a kultúrno-historické dedičstvo“ ako jediná významne priaznivo ovplyvňuje všetky tri oblasti trvalo udržateľného rozvoja okresu Levoča.

Najvyšší počet významných priaznivých vplyvov prináša okresu Levoča strategická oblasť „Prírodné a kultúrno-historické dedičstvo“ (+20), najmä jej opatrenia 5.2 Revitalizácia a ochrana prírodných zdrojov (+7) a 5.1 Rekonštrukcia a obnova kultúrno-historických pamiatok (+6).

V procesnosti posudzovania vplyvov na životné prostredie sa za významný nepriaznivý vplyv považuje ten, ktorý mení alebo poškodzuje životné prostredie nad prah únosnosti. Takéto významné nepriaznivé vplyvy Stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča na životné prostredie neboli identifikované. Pri naplnení požiadaviek platnej legislatívy sa vo všeobecnosti nepredpokladajú významné nepriaznivé vplyvy na životné prostredie a jednotlivé navrhované aktivity, ktoré budú prekračovať prahové hodnoty pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie, budú pred ich samotnou realizáciou posudzované a hodnotené samostatne.

V súlade s požiadavkami rozsahu hodnotenia bola správa v príslušných kapitolách doplnená o potravinovú dostatočnosť sídiel, geotermálnu vodu, poľovnícke hospodárstvo, tradičné krajinné štruktúry, Karpatský dohovor a územnoplánovacia dokumentáciu a územnoplánovacie podklady samosprávneho kraja (bod 2.5 rozsahu hodnotenia) a o vyhodnotenie stanovísk k oznámeniu a rozsahu hodnotenia a vyhodnotenie plnenia bodov rozsahu hodnotenia (bod 2.4 rozsahu hodnotenia).

X. Informácia o ekonomickej náročnosti

Zrealizované projekty a projektové zámery mesta Levoča a miest a obcí okresu Levoča, ktoré sú v realizácii do konca roka 2022 a plán projektov a projektových zámerov pre roky 2022 – 2027 (výhľadovo do roku 2030) známe v čase tvorby stratégie a ktoré bolo možné zahrnúť do plnenia vyššie uvedených strategických cieľov sú podľa kapitoly 3.2 stratégie v cene 6.296 tis. eur.

V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mala stratégia v strednodobom horizonte pohybovať, bude výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená pri spracovaní akčného plánu stratégie po schválení dokumentu.

Medzi potenciálne zdroje financovania navrhovaných opatrení a aktivít stratégie cestovného ruchu v okrese Levoča patria vlastné zdroje (rozpočty miest a obcí), bankové úvery, štátne dotácie, štrukturálne a investičné fondy, zdroje z národných projektov, akčný plán okresu Levoča, nadácie, neinvestičné fondy, sponzoring a dotácie samosprávneho kraja. Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii miest a obcí ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

XI. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali

Ing. Jaroslav Lizák

číslo osvedčenia 176/97-OPV

špecializácia pre oblasti

environmentalistika

výstavba objektov na rekreáciu a cestovný ruch

územný rozvoj a územné plánovanie

mobil 0903642470

Ing. arch. Veronika Kocáková

Ing. arch. Miroslav Kocák

E.B.D. Kežmarok, s.r.o.,

Slnečná č. 20,

059 71 Ľubica

XII. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov oprávneným zástupcom navrhovateľa

V Levoči 12. júna 2023

.....
Ing. Miroslav Vilkovský

primátor

Mesto Levoča